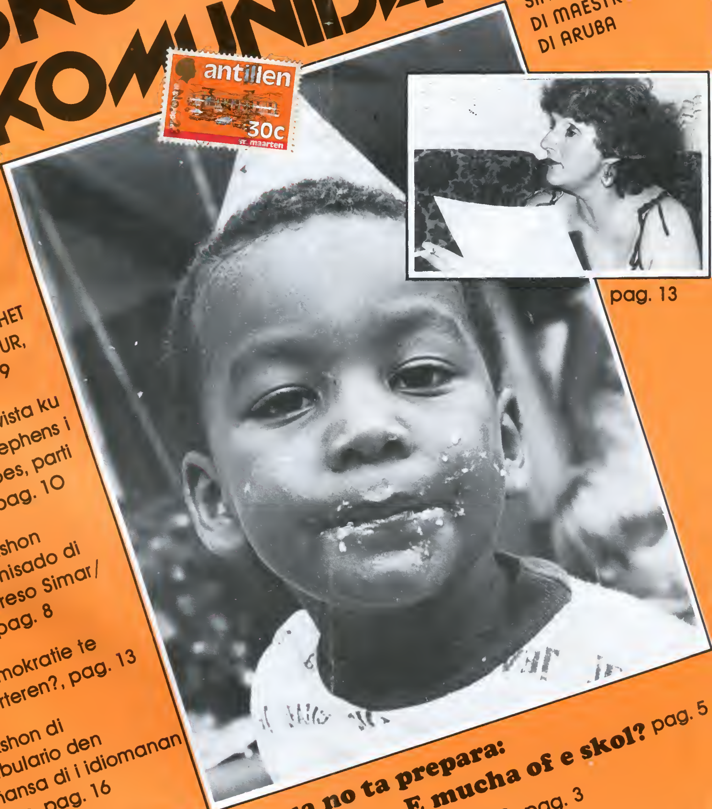
aña 15
no. 2
februari 1984

SKOL & KOMUNIDAT

SIMAR
SINDIKATO
DI MAESTRONAN
DI ARUBA

pag. 13

redaktie: c. tromp, r. oomen, h. oplaat, q. maduro en l. emerencia.
redaktie-adres: kantoor simar, sabana blanco 36.
bank skol & komunidat: a.b.n., banknr. 31.47.886.
layout en fotografie: r. de graaff.
drukker: vad.

simar, sindikato di maestronan di aruba, sabana blanco 36, pob 582, oranjestad, tel. 24219.

bestuur: madonna stephens, presidente, mirella wijngaarden, vise-presidente; jani stamper, 1e sekretaris; ebby goedgedrag, 2e sekretaris; jaime mata, 1e penningmeester; diana pieters-gonzalez, 2e penningmeester; henk weustink, com.

sekretaresse kant.: mevr. f. alexander.
bank simar: a.b.n. 31.47.290.

SKOL & KOMUNIDAT

febrüari 1984

aña 15 - no. 2

sindikato di maestronan di aruba

PREISNAN PA ABONO RIBA SKOL & KOMUNIDAT PA AÑA 1984 (10 NUMERO)

☐ antias naf. 32,50
☐ hulanda ku bapor naf. 32,50
☐ hulanda ku avion naf. 55,—
☐ otro paisnan ku bapor naf. 32,50

nomber: ....
....
adres: ....
....

manda un chèk of deposita plaka riba kuenta bankario a.b.n. nr. 31.47.886.
manda e formulario aki pa:
skol & komunidat,
cashero 17, aruba, n.a.

DEGENERASHON

E programa na telebishon venezolano "Lo de Hoy" a prob'e un biaha mas. Aruba a bira opheto di un prostitushon barata. No opstante tur splikashon despues dor di e "lider" himself aki na Aruba, e mensahe ku el a pasa pa e venezolanonan tabata bon kla: Usa Aruba komo trampolín pa ekspandé boso influensia. Nos lo ta boso sirbidónan humilde!!!

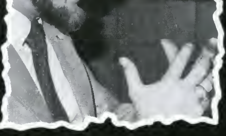
Si tabata pa promé biaha nos por tabata hopi sorpresá. Nos tin ku konstatá sinembargo ku lokual Betico Croes a hasi na Venezuela ku su digno pueblo, tabata nada mas ku un repetishon di lokual su soulbrother Zaandam a hasi algun tempo pasá na Washington: Si Merka ta dispuesto pa duna sierto garantíanan pa defensa di Aruba, e (esta Merka) lo por spera un trato preferensial pa ku eksplotashon di krudo aki na Aruba.

Si nos pone un banda ku e mandatarionan aki tabata hasiendo nan mes (i Aruba) hopi ridíkulo di bai megoshá ku algo di kual niun hende no a wak nada ainda, tòg e ta mustra nos bon klá nan mentalidat pober, e mentalidat di benta tur kos den baratío pa logra bo meta; si no ta bo mes, ta ful bo isla hunto ku tur su posibel rikesanan mineral mester bai den baratío. "N' ta nos ta manda?"

Manera nos a bisa kaba: Si tabata pa promé biaha nos por tabata hopi sorpresá. Echo tristo ta sinembargo ku aki na Aruba kosnan asina a bira *kustumber*. Aparentemente tin un proseso di degenerashon total ta tumando lugar aki na Aruba, ku ta resultando den un baratío total di tur loke tin di aber ku independensia.

Watapana

Si nos wak e situashon riba un eskala mas chikito, riba e eskala di politika insular, nos mester konstatá ku pa hopi aña kaba prostitushon polítiko a para bira un kustumber. E uniko desaroyo ku nos por ripará den esei ta, ku ultimamente e prostitushon aki ta bai na un manera mas abierto i ku menos eskrupulo. Mira Adri de Palm. Negoshi ta bai malo? Djis kambia di partido i wak bo haña un order di gobierno na balor di 35.000 florin!!!. Ironía di henter e asunto aki ta ku e "parlamentario" mas *dependiente* ku nos tin awor aki den rat, na e mesun momento ta tribi di yama su mes *independiente*. Kolmo de los kolmos! Violando tur reglanan di parlamento, e asunto aki sin duda atrobe lo keda reglá masha fasil. Gezaghebber Bislip, segun nos, a pèrdè hopi di su kredibilidat den e asunto aki, pasobra si e tabata asina stret manera te ainda su imagen tabata insinuá, e lo a oponé su mes fuertemente kontra e petishon pa duna de Palm dispensashon pa e 'deal' fabuloso aki. Remarkabel den henter e asunto aki tambe tambe ta cu de Palm ta sali for di seno di un partido ku a sklama tur kaminda di lo trese onestidat i seriedat bèk den política. Si AVP kier wordo tumá na serio, e lo hasi bon di chèk e wes'i lomba di su propio kandidatonan un poko mas mihó, promé di pone nan riba lista. E lo hasi bon di formulá un ideología (no solamente riba papel) a base di kual e por husga si un kandidato en bèrdat ta pará su tras. Si a kaso e kandidato ta kompartí e ideología, mester bai wak si e ta *kapas* pa por ekspresá, defendé i praktiká e ideología den política. E manera na kual AVP ta skohe su kandidatonan aworaki, esta *no* a base di un ideología, pero mas bien a base di un sierto popularidat of djis simpel disponibilidat, ta krea ku bo ta haña un sèt di watapana ku ta koi e posishon den kual e biento ta supla nan. Konsekuentemente e sistema aki lo pari hopi mas Adri of Bob! Purba komplasé un i tur i voral bo mes ta e lema!!!

BETICO CROES

Komunismo

Ta lástima pa konstatá den e kuadra aki ku e partido nobo ku a primintí di trese un biento nobo den seno polítiko, tambe ta para bira un partido ku ta blo "bira sanka". Un dia nan ta yora lagrima di kaiman pa e "pober obrero" ku gobierno kier chika dor di kita su derechonan atkerí, pero ora ta toka medidanan ku ta afektá esunnan mihó pará den nos komunidat, esta e profeshonnan liber'i na kual e lider di PDA tambe ta pertenesé, e ora ei sí Aruba ta demasiado chikito pa wanta tur e kalumnia di PDA! E ora ei ta komunismo (i kiko mas pió ta eksistí?) ta asotá nos isla!! Leinan komunista lo kore ku tur spesialista!!! Laga nan →

buska un lugá anto kaminda nan lo gana mes hopi!! Nan mes sa ku no por!!! PDA a mustra su kara bon kla den e asunto aki; tur hende mester entregá, menos esnan ku ta mihó pará den nos komunidat. Un partido pues ku ta un berdadero "bendishon" pa e klase trahadó!!!
No, si e klase trahadó en bèrdat kier evitá ku nan lo plum'e por kompleto, e lo mester konfia riba su propio forsa, e forsa sindikal. Di tur banda awendia e trahadó ta wordo menasá. Si no ta ku retiro, ta ku kitamento di derechonan atkerí.
Laga nos pone un kos bon kla. Nos por tin komprenshon ku sí internashonalmente kos ta bai difisil, esaki lo tin efekto riba nos ekonomía nashonal. Esaki ta konsekuensia di nos sistema ekonomiko habrí. Nos por tin komprenshon tambe pa e echo ku ora kos bai malo ku lo mester entregá of sakrifiká algo pa limitá e daño mas tanto posibel.
Loke nos *no* por tin komprenshon p'e sinembargo, ta ku un grupo relativamente swak mester entregá relativamente hopi, mientras ku esnan ku tin relativamente hopi kaba, ta keda djòdjò. Loke nos *no* por tin komprenshon p'e ta ku, mientras ku tin sierto sektornan en bèrdat ta sufri di e reseshon mundial, otronan, ku si ta bon pará, tòg ta usa e reseshon komo preteksto pa chika e derechonan di nan trahadó. Loke nos *no* por tin komprenshon p'e ta ku mientras e trahado ta entregá, su representantenan polítiko ta keda biaha a la grandi riba gasto di e mesun trahadó, i ta keda kobra salarionan astronomiko di alrededor di f. 100.000 pa aña (e diputadonan ku nan "konsehero"). Loke nos *no* por tin komprenshon p'e ta ku di un banda trahadónan mester entregá un parti esensial di nan entrada, mientras ku di otro banda nan por opservá sierto tiponan afiliá na sierto partido ta generando, sin ningun forma di sanshon, un kandidat di plaka, sea ta pa instalashon di un sistema di seguridat of ta pa instalashon di un fábrika di awa of elektrisidat.

Reakshon Publiko.

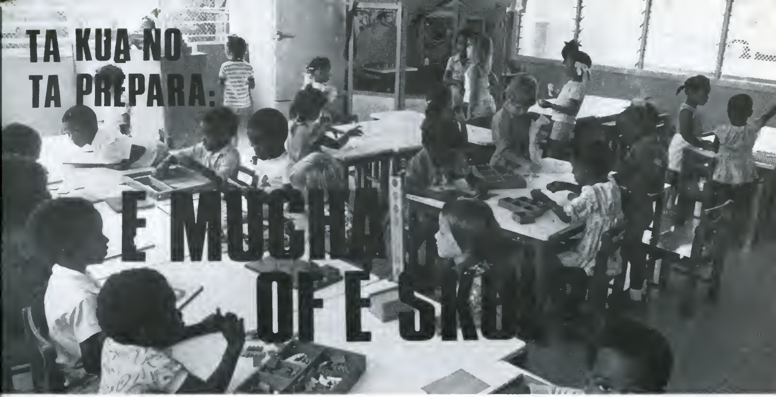
Nos por sigui kompilá un lista masha largo di asuntonan ku segun nos ta inakseptabel. Si nos wak sinembargo kon e reakshon públiko ta riba tur e bagamundería aki nos mes ta keda hopi babuká di e silensio ku ta reina. Ta bobo nos pueblo a bira ku e no ta ripará e abuso di poder mas? Ta masokista e pueblo a bira ora ku e ta *gewon* aseptá un situashon alarmante di awa i elektrisidat kousá pa puro negligensia di su gobernantenan?? Ta siego el a bira ora un delegashon enorme di gobierno ta trep pa Venezuela sin ku nan a haña un invitashon ofisial i tòg ta bai riba gasto di pueblo? Ta miedo e pueblo tin pa protestá abiertamente kontra e malmaneho i abuso di poder dje gobernantenan? Ta luchadó e pueblo ta dor di kere ku e gastonan èkstra ku e ta haña dor di e awa malo ta djis un sakrifisio chikito kompará ku tur e rikesa ku independensia lo trese p'e?
Nos no sa eksaktamente kiko ta e motibo prinsipal pa e silensio misterioso aki. Loke nos sí sa ta ku e gobernantenan ta abusando di e apatía dje pueblo i ta gewon sigui ku e politika di malgastá sèn di pueblo i sigui chinga e pueblo trahadó ku su sindikatonan. Indikashon mas palpabel di e ultimo punto aki ta e konsepto di e promé kapitulo di e konstitushon nobo di Aruba i ku lo mester drenta na vigor dia promé di yanüari 1986. Nan a usa voral e konstitushon hulandes komo punto di salida pa e konsepto aki. Awor, mirando e konsepto nobo, ta masha

REMIE ZAANDAM

remarkabel ku di un banda nan kier benefisiá komersio ku un artikulo nobo nobo (ku ni Merka, ni Hulanda konosé) pa garantisá e komersiante e sistema di empresa liber (artikulo 19), mientras ku di otro banda nan a laga tur lokual por tabata interesante pa e trahadó den konstitushon hulandes (partisipashon p.e.) afó. Nos lo bin bèk riba e asunto di konstitushon den nos proksimo edishon. Loke nos ta señalá ta ku si pueblo no kuminsa habri su wowo pa e desaroyonan desastroso ku ta tumando lugá aworaki den nos komunidat, e lo no tin niun pia pa para 'riba den un Aruba independiente ya ku e ora ei ta Ton Ton Macoute (e kuerpo polisial nobo di Zaandam) lo sòru pa e pueblo sigui guli manda 'bou!!!

Delaster tempo tabatin bastante papiamento tokante e problema ku enseñansa preparatorio ta topa den su tarea pa prepara kleuters pa bai prome klas di enseñansa basiko. A sali artikulonan den korant tokante "bijles" ku lo a duna na kleuter i e preguntanan ku a surgi a konsekuensia di esaki. Den un reunion dia 14 di november 1983 ku SIMAR ta tene ku e kleuterleidsternan a bin padilanti ku e trabou di e leidsternan ta mas pisá ku hopi hende ta kere. E stap ku un kleuter mester hasi pa bai enseñansa basiko ta un stap grandi i tin varios mucha ku no ta logra di hasi e stap aki sin problema (e problematika di "schoolrijpheid"). Mas i mas ta bira kla ku enseñansa preparatorio tin un tarea sumamente importante pa prepará e mucha pa hasi e stap aki ku menos problema ku ta posibel. Enseñansa preparatorio tin e oportunidat pa krea e kondishonnan faborabel ku por fasilitá e mucha den henter su karera eskolar. Te ainda sinembargo nos no a yega asina leu ku en bèrdat ta hasi uso di e oportunidat aki optimalmente. Meskos ku na tur otro parti di mundo, aki na Aruba tambe enseñansa preparatorio mester pasa den un proseso largo den kua e ta emansipa di simplemente un "bewaarschool" pa bira un forma di enseñansa ku ta wordo tumá na serio. E idea ku enseñansa preparatorio ta forma* fundeshi *den nos sistema di enseñansa no ta wordo kompartí ainda dor di tur hende ku ta traha riba e tereno di enseñansa.

Ta bira tempo ku ta dediká mas atenshon sistematiko na e forma di enseñansa importante aki. Na promé lugá lo mester evaluá e entrenamento di kleuterleidsternan: kon leu e entrenamento aki ta logra na prepará e leidsternan pa kumpli ka nan tarea satisfaktoriamente? Kua ta e kambionan nesesario ku mester bin den e entrenamento aki pa asina por kumpli mas miho ku e eksigensianan moderno? Meskos ku pa e otro sektornan di enseñansa lo mester prepará un programa di rekapasitashon pa e maestronan aki tambe. Mester garantisá e kondishonnan faborabel pa enseñansa preparatorio por funshoná mas mihór posibel. Entre otro: baha e kantidat di mucha pa klas i wak pa tur skol tin sufisiente i bon material pa traha ku ne. Di parti di e instansianan mester bin un maneho pa ku e sektor di enseñansa aki ku ta mas amplio ku lokual e tabata te awor aki. Banda di e "begeleiding" di e mucha individual, e "begeleiding" di e maestronan i di henter e skol lo mester haña mas atenshon.

Den e siguiente artikulo ta duna prome un deskripshon di e problematika di "schoolrijpheid" of "schoolbekwaamheid" ku enseñansa preparatorio ta lucha ku ne. Den un proksimo edishon nos lo elaborá mas aleu riba e posibel solushonnan.

Falta kontinuidat

Den e diskushon rònt di e asina yamá problematika di "schoolrijpheid" un di e preguntanan kardinal ta: 'kiko ta kousa di e problema?'

Ta e mucha no ta kla, no ta prepará pa e stap di kleuterschool pa skol basiko? Pues ta un problema ku ta sinta serka e mucha ku nos tin ku solushoná serka e mucha? Of ta e sistema di enseñansa no ta tene kuenta ku e desaroyo ku e mucha ta pasa aden i ta fòrsa e mucha den situashonnan ku no ta kuadra ku su desaroyo? Pues ta e sistema di enseñansa nos mester kambia?

Den e diskushonnan di e ultimo añanan a bin pone hopi aksento riba e manera kon un mucha ta desaroyá su mes. Kada mucha ta desaroyá su mes segun su propio ritmo, pues no por konsiderá un mucha d 6 aña meskos ku un otro mucha di 6 aña. E desaroyo di un mucha ta algo ku ta kontinua, e ta un linea kontinuo ("doorgaande lijn"); esta kada desaroyo nobo ta basá riba i ta sigui desaroyonan anterior.

Un análisis di e sistema di enseñansa ta mustra ku aki sinembargo NO tin e linea kontinuo aki, no tin e kontinuidat aki. E sistema ta separá e kleuterschool na un banda i e enseñansa basiko na otro banda; dos tipo di enseñansa ku ta reglá den dos *diferente* areglonan di enseñansa i ku ta *diferensiá* di otro manera dia i anochi. Mientras e burako entre e dos tipo di enseñansa aki ta mes grandi ku un ravijn, nos ta spera sinembargo ku kada kleuter lo por pas'e sin problema. Pero ku tín problema ta sigur. E praktika di kada dia ta demostrá ya pa añanan kaba ku no ta tur mucha ta krusa e ravijn aki sin problema.

Algun di e diferensianan entre kleuterschool i enseñansa basiko ta:

1) diferensia pa loke ta trata "leerinhoud": Tradishonalmente *kleuterschool* a dediká mayoría di atenshon na e desaroyo sosial i emoshonal di e mucha. Kreatividat i fantasia, spontanidat, wega i eksplorashon liber tabata e aspektonan dominante. Tradishonalmente kleuterschool a rechasá tambe semper lokual a yama 'intelektualisashon' di e mucha. A asentuá ku e kleuter ta (en kontradikshon ku un mucha di skol basiko!?) un ser humano ku ta aktua primariamente emoshonal. Ta p'esei mester evita pa enfren-

→

tá e kleuter ku kosnan mucho "zakelijk" of ku siña djis pa siña, pues na manera mucha intelektual. Enseñansa *basiko* di otro banda tradishonalmente semper a wordo dominá dor de e métodonan (buki), via kua tabata siña e mucha lesa, skirbi i rek. Ta parse tin biaha ku ta e (kabamento ku) metodo ta bira meta riba su mes. Pa motibo ku tin e aksento riba e metodo, e programa den un skol basiko ta haña un karakter mucho mas será i fòrsá, tanto pa e mucha komo pa e maestro. Tambe t'asina ku enseñansa basiko ta pone mas atenshon riba e desaroyo intelektual. Bou di desaroyo intelektual ta komprondé sinembargo: siña e lokual ku tin pará den e leesboek, e taalboek i e rekenboek. E diferensia entre kleuterschool i skol basiko pa loke ta trata e preshon pa presta i pa kompeti ta un di e diferensianan mas grandi. En kontradikshon ku kleuteschool *skol basiko* ta duna hopi balor na e punto, e rapòrt, e posishon di e mucha en komparashon ku e otro muchanan.
Aki na Antias ta bin un otro aspekto aserka ku ta hasi e diferensia entre kleuterschool i skol basiko mas grandi ainda. Esta e hecho ku den kleutershool sí ta hasi uso di e idioma maternal di e mucha (papiamento) i den skol basiko no.

2. diferensia pa loke ta trata *organisashon*
Den un *kleuterschool* tradishonalmente un mucha tin mas "inbreng". E tin mas libertat pa ehekutá un sierto tarea i mas libertat pa skohe e aktividadnan. Aki tin diferensia sí entre e kleuterschoolnan. Tin kleuterschool unda e maestra ta disidi mas ku den un otro kleuterschool. Den un *skol basiko* sí ta bon kla ta ken ta disidi. Ta e maestro ta disidi ta kiko ta sosode i ta kon ta traha. Ta traha segun un rooster ku ta indiká ki ora ta kuminsá i ki ora ta kaba. Maske ku awendia kleuterschool tambe ta traha mas i mas ku un rooster, tòg e rooster aki no a haña ainda e karakter strak manera den skol basiko.

3. diferensia pa loke ta trata e manere kon ta pone alumno den *grupo*
E skol *basiko* ta basá mucho mas riba e sistema klasikal i ta traha segun e asina yamá "leerstofjaarklassensysteem". Ta konsiderá kada mucha den un grupo (klas) komo mas o menos igual i ta trata nan komo sifuera ku tur tin mesun tanto saber, kapasidat, abilidat, motivashon èts. Ku otro palabra: tradishonalmente skol basiko no ta dedika mucho atenshon na diferensianan individual entre esun alumno i e otro. Si na fin di e aña eskolar e mucha no a kumpli ku e eksigensianan, e ta keda sinta. *Kleuterschool,* na otro bandam no konosé "bai over" of "keda sinta". Te ku awor aki kleuterschool semper tabata mucho menos mará na un kurikulo fiho i detaya. (den un otro number di Skol & Komunidat nos ta spera di bin bèk riba esaki).

Mirando e diferensianan aki por konkluí ku nos sistema di enseñansa ta krea e idea eroneo ku nos tin di aber ku dos tipo di mucha; di un banda e kleuter, i di otro banda e mucha ku ta bai skol basiko i ku lo tin un diferensia masha grandi entre e dos muchanan aki. Tanten ku e mucha ta kleuter e ta haña un sierto trato. Di un dia pa otro e kleuter ta bòlto bira mucha-di-skol-basiko, i e ta haña un trato kompletamente otro. I ta presisamente esaki e ideanan mas moderno enkuanto desaroyo di mucha ta kontradesi. Esta: NO POR KAP E DESAROYO DI UN MUCHA HOBEN DEN DOS PARTI STRINGENTE ASINA. E desaroyo di un mucha ta algo ku ta sigui i ku ta krese, maske ku enberdat por papia di *fase* den desaroyo di e mucha.
Konkluyendo: nos tin di aber ku un sistema di enseñansa ku no ta tene kuenta ku e manera kon un mucha ta desaroyá su mes. Ta p'esei por bisa ku basikamente e problema di "schoolrijpheid" no ta un problema di e mucha, pero un problema tipiko pa nos sistema di enseñansa. Ta nos skol no ta prepará pa e mucha.

"Schoolrijpheid"

Ora ta papia di "schoolrijpheid" of "schoolbekwaamheid" ta referi na sierto eksigensianan ku *skol* ta pone riba e mucha pa e por sigui e enseñansa den e skol ei na manera eksitoso. P'esei e pregunta: 'Ki ora un mucha ta "schoolrijp", ta difisil pa kontesta presisamente. E ta depende di e eksigensianan ku skol ta pone. Ku otro palabra e kontenido di "schoolrijpheid" lo varia segun ku e eksigensianan ta varia. E mucha ta "schoolrijp" of "schoolbekwaam" ora ku e ta kumpli pues ku e eksigensianan di e skol.

Delaster tempo ta tuma komo indikashon ku un mucha ta "schoolrijp" of "schoolbekwaam" si e ta dominá e kondishonnan general pa siña ("algemene leervoorwaarden.")

Kondishonnan general pa siña ta e kondishonnan ku e mucha mester dominá pa e por pasa e proseso di siñamento eksitosamente. Den literatura nos ta nota ku diferente outor ta distingui diferente kondishonnan general. Nos ta konklui ku por distigui *tres tipo* kondishonnan general pa siña:

1. Kondishonnan riba e tereno di persepshon i tereno motoriko
Persepshon ta e manera kon un hende ta prosesá e informenan ku e ta haña via di su sentidonan (zintuigen). Ta distingui por ehèmpel perspeshon ouditivo (via di orea) i persepshon viual (via di wowo). Pa un mucha por sigui enseñansa eksitosamente e mester a desaroyá su mes te na un sierto nivel riba e tereno aki. Entre otro:
— e mester ta kapas pa tende i wak diferensianan chikito (diskriminashon ouditivo i visual),
— e mester por konsentrá su mes riba un sierto sonido i no laga otro sonido desvia su atenshon (konsentrashon ouditivo),
— e mester ta kapas pa buska i haña un figura mei-mei di otro figuranan, sin ku e otro figuranan aki ta kita su atenshon ("figuur-achtergrond-waarneming of "scherp waarnemen"),
— e mester por kòrda pa un sierto tempo loke el a wak of loke el a tende (memoria visual i memoria ouditivo).
Por bisa ku tur enseñansa ta stèns ku e mucha por e kosnan aki. P'esei esakinan ta parti di e kondishonnan general pa siña lesa.

E tereno motoriko ta toka e moveshonnan di e mucha. Pa e mucha por sigui enseñansa e mester a yega aki tambe na un sierto nivel di desaroyo. Por ehèmpel e mester ta kapas pa kontrolá su kurpa, e mester konosé su kurpa (i su posibilidatnan), e mester por hasi sierto moveshonnan fini cu su man i ku su dedenan.

II. Kondishonnan riba e tereno intelektual
Aki ta referí na un desaroyo den kua e mucha

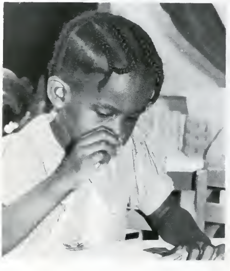
ta yega na kompronde e mundo ròn di dje te na sierto nivel. Por ehèmpel e mucha mester tin un sierto noshon di tempo, e mester sa tambe por ehèmpel kiko ta robes i drechi, kiko 'grandi', 'chikito', 'largo', 'kòrtiko', 'halto', 'abou', 'dilanti', 'na banda', 'patras', 'mei-mei', 'prome', 'despues', 'delaster' ets. kiermen. Tambe e mester ta kapas 'na nivel simpel' di hasi distinshon entre kousa i konsekuensia i por pone susesonan den un orden kronologiko.
Aki por papia tambe di e *desaroyo di idioma;* e mucha mester a desaroyá tanto su idioma pasivo (komprondé otronan) komo su idioma ekspresivo (ekspresa su mes via di idioma). Pa loke ta toka e delaster: e mucha mester tin un sierto bokabulario (woordenschat), pa por komuniká verbalmente ku e hendenan rònt di dje.

III. Kondishonnan riba tereno sosial-emoshonal
E kategoria di kondishonnan aki ta referí na e atitut di e mucha, tanto pa ku e tareanan ku e mester hasi, pa ku otro muchanan, pa ku e maestra i pa ku su mes. Por ehèmpel; e mucha mester por konsentrá su mes riba un tarea i no laga otro kosnan plasentero desvia su atenshon mucho liher, e mester ta kapas pa sigui ku un tarea anke e tarea no ta fasil of no ta mucho 'leuk', e mester por tene su mes na sierto reglanan den un klas, e mester ta "willing" pa parti e atenshon di e maestra ku otro muchanan, e mester ta kapas tambe pa ehekutá un tarea independiente e mester por funshona den un grupo.

Si nos purba di yena e "eksigensianan ku e skol ta pone" anto nos ta yega na entre otro e siguiente puntonan:
1. E mucha mester ta "willing" i kapas pa asepta tarea. Esaki ta nifiká ku e mucha mester ta kapas tambe pa pone temporalmente un banda su propio interes i deseo i dedika su atenshon na otro kosnan.
2. E mucha mester por tene su mes na "tijdsschema". Esei ta nifiká ku e mucha mester ta kapa pa laga los su mesun ritmo i pa pone su mes den e ritmo di otronan.
3. E mucha mester por konsentrá su mes riba e tareanan ku e ta haña.
4. E mester komprondé ku un símbolo ta referí na algo ku nifikashon.
5. E mester ta kapas pa opservá e mundo rònt di dje i saka informashon for di esaki.

6. E mester por komprondé un splikashon, un tarea.
7. E mester ta "willing" pa haña sa, pa investigá. Pues demostrá un atitud aktivo i no un atitut pasivo.
8. E mester ta kapas pa adaptá su mes sosialmente.
Si nos wak bon e eksigensianan aki tambe por kategorisá nan den e tres kategoria di kondishon pa siña lesa, menshoná aki riba.

Finalmente un remarke chikito: te awor aki a usa e dos palabranan "schoolrijpheid" i "schoolbekwaamheid" dor di otro. Tin basta diskushon tokante e pregunta ta kua ta e termino mas korekto. Kiko ta e diferensia entre e dos palabranan aki? Tin hende ku ta haña ku tin diferensia, tin otro ta haña ku no. "Schoolrijpheid" ta referí na e desaroyo ("rijpingsnivo", di e mucha, mas parti e desaroyo mental. Tradishonalmente a usa e palabra aki pasobra tabata reina e idea ku kada mucha, independientemente i mas o menos outomatikamente ta bira "schoolrijp". E palabra "schoolbekwaam" ta referí mas na e eksigensianan ku skol ta pone. Esnan ku ta usa e palabra aki mayoría bes kier asentuá ku no ta "di mes", "outomatikamente i independientemente" kada un mucha ta desaroyá a abilidatnan pa kumpli ku e eksigensianan di skol. (Pa un elaborashon mas profundo riba e diferensia entre e 2 palabranan aki nos te referí na e buki di A.W. Haenen: "Van kleuter tot schoolkind")

Lo sigui ku e di dos parti di e artikulo aki den e siguiente Skol & Komunidat. Lo trata entre otro e solushonnan ku a buska pa e problema di "schoolrijpheid". ●

grawata

Vorige maand vond u geen Grawata's in Skol & Komunidat. Wij wilden u even laten merken dat het echt "1984" was geworden . . .

*****

Een vertwijfelde Jossy Mansur tijdens de hoorzitting van de Nederlandse Parlementariërs: "Doet u nou a.u.b. iets tegen Skol & Komunidat!" (Sorry: Schol y Comunidad).

*****

Hoopvol teken: Op de Simarvergaderingen komen de laatste tijd wel meer dan 50 mensen!

*****

I tòg De Kort tabatin un bon bista riba futuro: el a kumpra un boto . . .

*****

Nos ta haña ku awor sí PPA a haña sufisiente tempo pa regalá su hendenan un trabou of un promoshon. Awor nan por sali for di gobierno sentral ku kurason kontento.

*****

Pa kolmo nos a weita, durante e dianan skur na yanuari, un of dos outo riba kaya ku sticker di MEP . . . Nan sí ta inosente!

*****

Het B.C. nam, zelfs in de periode van de ergste krisis, nog een week de tijd om te beslissen welke gasturbine zou worden aangeschaft. Dit, terwijl de offertes al maanden binnen waren. Maar ja, de telex werkte niet (geen stroom) en zonder telex konden ze er niet achter komen welke leverancier de meeste 'commissie' gaf . . .

*****

De olie-worst, die ondertussen al was uitgedroogd, is nog net op tijd vervangen door de gas-worst, zodat we nu weer een tijdje door kunnen rennen; maar de grote vraag blijft: Wie of wat moet straks Curaçao gaan vervangen als de zondebok???

*****

Was onlangs in Miami en vroeg of men wist wie 'Beticow Cruise' was: "Yeah, I remember, wasn't he the Arabian sheik who gave a way-out party at the Jackson Memorial, because they successfully operated his appendix?"

*****

Ook tijdens de stroomkrisis hield de stroom nonsens die onze bestuurders gewoonlijk uitspuwen, niet op. Wij hadden allang het vermoeden dat hun hersens op zwakstroom werkten . . .

*****

MEP was al zóver — en dat is géén grapje! — dat ze zelf in hun leugens geloofden. Toen "Hij" zag welk een troep de WEB werkelijk was, veroorzaakte dat bij Betico een schok. De rest zal 't echter nooit vatten en "Hij" zal 't ook wel snel weer "vergeten". . .

*****

Drùkfout(??) den 'Extra' di 24/1/84: "BOBierno consiente cu pueblo di Aruba no merece un trato asina!"

Komishon Organisado di Kongreso SIMAR/VLA

B. v/d HANS

SIMAR i APA ta selebrando nan di tres lustro e aña aki, 1984.
Tur dos institushon ta envolvi profundamente den enseñansa i tur dos ta sinti un preokupashon grandi pa e rumbo ku enseñansa ta tumando ultimo tempo. Esaki ta e motibo prinsipal ku a disidi di organisá un kongreso den e siman aki di fakansi di Pasko Grandi.
E tema di e kongreso lo ta "E Kalidat di Enseñansa".
Organisa un kongreso ta un trabou grandi. E echo aki a hasi nesesario pa institui un komishon pa prepara e kongreso aki.
Den e artikulo aki nos kier introdusi e komishon organisado na nos lektornan.
E komishon organisado ta konsistí di representantenan di SIMAR i di APA i ademas 2 konsehero.
Representantenan di SIMAR ta: B. van der Hans, M. Stephens, R. Halley (pres.), C. Bruce, B. Boekhoudt.
Representantenan di APA ta: F. Duits, L. Emerencia, B. Every, F. Bardouille. E 2 konseheronan ta R. van Breet, R. Herdé.
Despues ku e tema pa e kongreso a ser determiná, e promer tarea pa ehekuta tabata pa traha un lista di posibel oradornan. Foi kuminsamento a bin padilanti ku banda di ekspertonan antiano lo invita tambe ekspertonan di eksterior. Den e asunto di ekspertonan di eksterior e aporte di konsehero R. van Breet tabata masha balioso. E resultado tabata ku inivitashon pa hasi un presentashon a bai pa ekspertonan na Jamaica, Barbados i Costa Rica, i naturalmente di nos propio islanan.

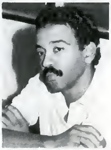
Aki ta surgi e pregunta: Kon e komishon organisado ta traha?
E komishon ta reuni tur diahuebs di 5 pa 7'or di atardi. Pa traha di un manera mas efektivo, e komishon organisado a forma foi su propio seno algun supkomishon:

1. Komishon "Organisashon Fisiko"
Miembronan: Felix Bardouille, Ralph van Breet, René Herdé
Tareanan: a) buska lugar(nan) adekuado pa e kongreso teniendo na kuenta ku tin sesionnan formal i sesionnan simultaneo.
b) akomoda e diferente espasionan (stul, instalashon pa sonido, èts. èts.)
c) "catering"

2. Komishon "Organisashon Administrativo"

F. DUITS

R. HERDÉ

Miembronan: Lydia Emerencia, René Hérdé
Tareanan: a) inskripshon
b) plaka di inskripshon c) mapa di kongreso
d) grabamento di charlanan

3. Komishon "Presupuesto"
Miembronan: Bubi van der Hans, Francisca Duits, Ralph van Breet
Tareanan: a) traha presupuesto
b)buska finansiamento

4. Komishon "Informashon i Relashonnan Publiko"
Miembronan: Edgard Boekhoudt, Rafael Halley, Felix Bardouille
Tareanan: a) Informashon espesial via Skol & Komunidat
b) Pre-workshop
c) Informashon via medionan di prensa
d) Invitashon na i motivashon di miembronan i no-miembronan di SIMAR

5. Komishon "Programa"
Miembronan: Burny Every, Crispin Bruce, Madonna Stephens
Tareanan: a) streamline e programa espesial pa ku e sesionnan formal
b) programá sesionnan informal
c) programá aktividatnan rekreativo

Na sierto momento e trabao di e komishon "Presupuesto" tabata praktikamente konsolidá. Di otro banda e komishon "Organisashon Atministrativo" (2 persona) tabata man na kabes pa via di hopi trabao. Evaluando e situashon aki a trese komo resultado ku e 2 komishonnan aki a wordo kombiná.

Kiko e Komishon organisadó a hasi kaba?
— Cas di Cultura a ser aserká pa e sesionnan formal i a resultá ku por haña e sala grandi pa hür e dianan konserní.
— Mater Dei h.h.s. a resultá masha adekuado pa e sesionnan simultanea. Pues e skol aki i SKOA a ser aserká i nan a koperá poniendo e skol na disposishon di e kongreso.
— Kartanan a sali pa e posibel oradornan di Antias i di eksterior.
— E kartanan di invitashon pa e oradornan a inkluí un resumen kòrtiko di historia i metanan di SIMAR i APA; un splikashon pakiko a skohe e tema "Kalidat di Enseñansa"; un programa kompleto di e kongreso; un splikashon pakiko nèt e persona envolví a ser aserká.
— Un diseño di e mapa di kongreso.
— E formulario di inskripshon a ser trahá.
— E presupuesto ta kla.
— Petishon na diferente instansia gubernamental pa subsidio a sali.
— Entrevista ku Madonna Stephens y Eddie Croes pa artikulonan den S&K.
— Entrevista ku Carlo Tjon pa artikulo den S&K.
— Emisoranan a ser aserká pa ora di transmishon pa trata e kongreso. Espesialmente pa e programa "Ban Combersa" informashonnan a ser kompilá i diskuti ku e grupo aki.
— Posibilidat pa un programa na televishon a ser investigá. Esaki a resultá positivo i un skelèt di e "script" pa e programa aki ta kla.
— Personanan pa skirbi artikulonan "pre-kongreso" a ser aserká i nan ta trahando ku hopi entusiasmo.
— Un lema pa e kongreso a wordo diskutí i eskohí.
— Un emblema pa e kongreso a keda kla.
— Un tas di kongreso i T-shirts ta biniendo kla.
— Karta di invitashon pa miembronan di SIMAR a sali y tambe un stènsel ku informashonnan tokante e kongreso a bai pa tur skol pa stimula nomiembronan pa asisti na e kongreso.
— Tur komishon a traha un masterplan di tur lokual nan mester hasi of perkurá p'e, di manera ku awor ta eksisti un resumen kompleto di tur lokual mester wordo hasí.

Tokante e oradornan por bisa ku solamente un di e personanan ku a ser aserká a kai afor. Pa e persona aki ya a haña un remplasante. Pues pa ku e parti mas importante di e kongreso, esta e oradornan, tur kos ta kla. E komishon organisadó ta sperando awor un reakshon masal di edukadornan aki na Aruba ora e formularionan di inskripshon yega na nan despues di carnaval. ●

VAN HET BESTUUR

Bezuinigingsmaatregelen

Wegens drukke werkzaamheden heeft het bestuur in de januari-editie verstek laten gaan. Wel bent u via Mensahero's en enkele ledenvergaderingen op de hoogte gehouden van de verwikkelingen rond de voorgenomen bezuinigingsmaatregelen van de centrale en eilandelijke overheden. Zoals de zaken er nu voorstaan, kunt u rekenen op een fikse inkomensvermindering dit jaar, aangezien er in 1984 helemaal niet geïndexeerd gaat worden en de vakantie-uitkering slechts over 1983 uitbetaald wordt (7/12 deel).

In een schrijven van het B.C. d.d. 9 februari 1984 wordt ons meegedeeld dat, gezien de financiële toestand van het eilandgebied Aruba, de **indexeringsregeling voor de toekomst buitenwerking gesteld wordt.**
De duur van de buitenwerkingstelling is afhankelijk van de financiële situatie van Aruba.
Voor wat betreft de vakantie-uitkering zegt het B.C. dat zij verplicht is zich te houden aan eventuele wijzigingen die de Staten van de Nederlandse Antillen aanbrengt in de regeling Vakantie en Vrijstelling van Dienst Ambtenaren (PB 1969 no. 44). Het B.C. benadrukt in haar brief dat de centrale regering hier de grote boosdoener is, maar laat niet weten wat precies haar standpunt in deze is. Het zou best kunnen dat het B.C. de vakantie-uitkering wel wil uitbetalen. In zo'n geval zou een modus gevonden kunnen worden om te voorkomen dat de werknemers een deel van hun inkomen derven.
De brief van 9 februari bevat voorts een overzicht van de liquiditeitspositie en een liquiditeitsprognose van Aruba over 1984. Helaas zijn dit cijfers waar je niet veel wijzer van wordt.
Tenslotte zegt het B.C. in haar brief dat zij tot op heden niet overwogen heeft tot verlaging van bezoldigingen en lonen over te gaan en evenmin om te tornen aan het systeem van periodieke verhogingen of bevorderingen. De Simar heeft echter informatie ontvangen, dat er al uitgewerkte plannen bestaan om op de laatstgenoemde punten te beknotten.
De Simar vergadert op 14 februari (eindelijk) met het B.C. Onze verwachtingen zijn eerlijk gezegd niet hoog gespannen. We hopen er natuurlijk het beste van, maar kunnen ons moeilijk voorstellen dat het B.C. volledige opening van zaken geeft aan de Simar, terwijl ze in de afgelopen eilandsraadvergaderingen nauwelijks rekenschap wilde afleggen tegenover het hoogste orgaan op eilandelijk niveau, de eilandsraad.
Stelt u zich eens de situatie voor dat het bestuur van de Simar al het geld van de vakbond binnen een paar maanden opmaakt en pertinent weigert rekenschap af te leggen aan de ledenvergadering. Zij zijn immers gekozen om de vakbond te runnen! Zou u zo'n situatie als lid pikken??? En toch accepteren wij als leden van de Arubaanse gemeenschap dat dit gebeurt. Het orgaan dat verantwoordelijk is voor het besturen van dit eiland en voor de regelgeving, funktioneert allang niet meer. We zijn overgeleverd aan een stel lieden die niets en niemand ontzien en die met gemeenschapsgelden omspringen, alsof het hun privé-bezit is.
Nu de zaken aan het vastlopen zijn, wordt ons de rekening gepresenteerd. Loontrekkers, salaristrekkers en zij die leven van de steun moeten nu opdraaien voor de fouten van een stel handige politici.

Hebben de dames de moegewerkte handen in de schoot gelegd?

Erger nog: we hebben ons zo lang laten manipuleren, dat we doodsbang zijn voor onze rechten op te komen. De laatste opiniepeiling van de Simar wijst uit dat een deel van onze leden bang is voor represailles. Een intrieste situatie eigenlijk. Van vakbondszijde is herhaaldelijk gewezen op het spel dat door de politici gespeeld werd. Door het handig gebruiken van de term "landverrader" hebben ze ons gekregen waar ze ons hebben wilden! Alle groeperingen die het beleid van de overheid aan de kaak durfden stellen of die wezen op ongeoorloofde praktijken, waren tegen de heilige strijd. De strijd voor onze onafhankelijkheid is heel handig gebruikt om ons monddood te maken.
De Simar heeft altijd verklaard dat haar leden best wel offers willen brengen, als we echt in een krisissituatie verkeren. Tot nu toe heeft onze eilandelijke overheid niet bewezen, dat er inderdaad sprake is van een krisissituatie. Wat wel duidelijke is geworden is: wanbeleid, bevoordeling van familie en vrienden, e.d.
Er wordt gesproken over bezuinigen, maar de enige maatregelen die tot nu toe genomen worden, treffen alleen de ambtenaren en onderwijzers en de werknemers in de andere sektoren.

De toekomst ziet er dus erg somber uit en het zal aan ons liggen of de overheid doorgaat op deze manier. Als individu bent u grijpbaar en kunt u inderdaad het slachtoffer worden van represaillemaatregelen.

Samenwerking van de vakbonden

De wil tot samenwerking is er wel, maar als het op handelen aankomt zijn de problemen talrijk. De akties van enkele bonden in januari zijn mislukt, omdat men te gehaast tewerk ging; men heeft zich niet de tijd gegund de leden goed in te lichten en voor te bereiden. Voorts hebben bijgedragen: persoonlijke rancunes, wantrouwen en een gebrekkige coördinatie. Ondanks de gevoelige nederlaag die de vakbonden zichzelf hebben toegebracht, worden de pogingen tot samenwerking voortgezet.

Zijn de vrouwen weer het haasje?

Wat waren we blij, toen enkele discriminitoire artikelen uit het L.M.A. werden geschrapt. Velen van ons dachten dat daarmee de ongelijke behandeling van de vrouwelijke leerkrachten de wereld uit geholpen was.

Nu, nog geen jaar later, is Marietje wijzer geworden! Achteraf bezien was het allemaal slechts een gebaar! De gehuwde vrouwelijke leerkrachten vormen nog steeds het reservoir waar de overheid en de schoolbesturen uit putten als ze vast zitten. Is de markt eenmaal verzadigd dan vliegen ze er weer uit.
Enkele van onze gedeputeerden gaan nog een stapje verder. Volgens hen behoort het verschijnsel "werkende vrouwen" tot de sociale misstanden. Als zij er niet waren, zouden er geen werkeloze mannen en jongeren zijn.
Tijdens de begrotingsbehandeling liet het B.C. weten dat deze ongewenste toestand gekorrigeerd zou worden in 1986 als we baas zijn in eigen huis. Van de vrouwen . . . geen reaktie! Was dit een geval van wie zwijgt, stemt toe? ●

RvB: Kiko ta e meta di SIMAR i tabata tin kambio den kareda di tempu, di 1969 pa awor aki?
EC: E meta ta poní den nos statutonan i aki por mira ku nos meta tin tres pilar: nos tin ku sali primeramente pa vanguardia di nos miembronan; perkurá pa nos enseñansa i finalmente nos mester yuda desaroyá nos komunidat den su totalidat.
Nan ta poní den e sekuensia ei, mi ta suponé, pasobra nan importansia tambe ta den e sekuensia aki.
Na prome lugar bo miembronan — esei ta un sindikato — na di dos lugar enseñansa i banda di esakinan bo komunidat.
Na prinsipio di '69 na tabatin mucho kos reglá riba tereno di posishon hurídiko di nos miembronan; hopi kos tabata los-los.
Pesei, outomatikamente e prome trabounan tabata dediká na regla loke nos ta yama na Hulandes "RECHTSPOSITIE" di nos miembronan.

Hopi atenshon no por a wordo dediká na nos enseñansa i tampoko na e desaroyo di nos komunidat.
Ora e posishon huridiko di nos miembronan tabata satisfaktoriamente reglá, mas tempu i energía a sobrá pa dediká na nos enseñansa i komunidat.
Ademas e struktura di bo direktiva ta determiná riba kua pilar di bo meta bo ta pone mas aksento.
E direktiva di F. Zaandam no tabata mucho interesá den "rechtspositie", ela konsentrá mas riba e tereno edukativo.
RvB: Ku frekuensia ta wordu bisá ku den kareda di tempo SIMAR a kambiá e aksento; ku e ta pone hopi énfasis riba e drechamento di enseñansa. Esaki tabata un desishon konsiente o e tabata algo "toevallig"?

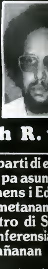
MS: Den esaki mi ta di akuerdo ku Eddie. E ta dependé di e personanan ku ta forma e direktiva.
Tambe desaroyonan rònt di bo tambe ta hunga un papel importante. Ora wak por ehèmpel ku intentonan ta wordo hasí pa drecha enseñansa. Bo ta resibí señalnan di fèlt mes; ku nan (fèlt) ta wak un ròl mas aktivo pa sindikato aki; un ròl mas aktivo riba tereno edukashonal. Tambe tin màs tempo pa traha riba e tereno aki, pasobra posishon huridiko di miembro ta bon reglá.
Kehonan di fèlt, ku kos ta bai malu, ta ponebo bisa ku en berdat a bira tempo pa kambia e énfasis.
RvB: Papiando di señal di fèlt, tabatin un inkuesta (enquête) na 1977 i un aki na 1983. Awor ki papel nan a hunga den liña di pensamento di SIMAR pa loke ta toka e énfasis ku a wordo poní riba e aspekto di e trabou?
MS: Esun di '77 tabata mas riba e aspekto di trabou interno; ku bo no por haña bastante miembro pa traha den direktiva ets.
EC: Mi tabata mas serka di esun di '77 i e kos ku a straña mi, tabata ku apesar ku tur kritika tabata kontra SIMAR, tòg e resultado di e enkuesta tabata un "back-up" di e politika ku e direktiva di e sindikato tabata hibando.
Pa lokual ta trata e "verschuiving" di énfasis; mi no sa berdaderamente si bo por papia di "verschuiving"; e palabra ta zona manera bo ta laga un kos kai i bo ta tuma un otro.
Esei no ta asina; mi tin ku splika si, ku inisialmente no tabata kuestion di kier of no kier, bo *mester*!!!
Bo no por wòri ku enseñansa, pasobra tin kandela bou di bo stul. Otro klase di kandela. Pero ora e kandela ei paga of bira menos; outomatikamente bo ta bai dediká mas tempu na otro kosnan.
Naturalmente tabatin ekspreshonnan ku nos no ta wòri ku "rechtspositie"; nos ta paga tino na enseñansa so. Esaki naturalmente ta hopi "zwart-wit".
I si bo bisé asina mes, e ta algo otro ku e ta zona; esaki ta wordo tradusí komo ku SIMAR a laga "rechtspositie" kai. Pa esnan ku ta sigui e aktual desaroyonan, SIMAR ta hopi "on the ball" den e asuntonan aki.
Atrobe, pasobra e aspekto di nos trabou ta aktual i pesei nesesario. Bo no por lagele kai. Esei ta nifiká, ku nos no a "verschuif"; solamente ku nos ta dediká mas tempo na e nesesidat mas urgente.
Nos no por kita afor, ku tin un moveshon aktual pa yega na un unidat sindikal. Esaki ta nifiká ku bo ta bai ampliá bo aktividatnan. Pero ni un ora so bo por laga bo rechtspositie kai.
Biniendo bèk riba e enkuesta, nos por nota ku ambos a suprayá e maneho di SIMAR.
RvB: Resumiendo anto por bisa: meta di SIMAR ta pa traha riba tur tres e "frontnan" pareu, i dependiendo di e situashon e énfasis ta kai riba mas esun ku e otro.
Awor, pa logra bo meta, tin mester di un organisashon interno ku ta reflehá e énfasis reinante. Den kareda di tempo SIMAR tabatin basta problema ku su organisashon interno. Un tempo tabata eksistí sekshonnan a base di tipo di skolnan; tambe a papia di desentralisashon a base regional. Influensia di guíanan di e sindikatonan grandi di Sur- Amerika tambe tabata presente; hasta tabata tin papia di introdusí un struktura similar ku por ehèmpel un sekretaría general, un sekretaría pa prensa, pa esaki i pa otro.

Kiko bosonan por kontami tokante e maneho aki, e organiashon interno en relashon ku e meta, e énfasis ku SIMAR a duna su trabou?
MS: Esaki a keda un buskamento pa haña e organisashon ideal. Nos no a hañ'ele ainda.
E problema kardinal ta keda: meta, struktura, énfasis ets., tur ta depende di e hende ku mester ehekutá e trabounan.
Nan ta dependé di e miembronan dispuesto pa traha i asumí responsabilidat. E struktura di sekshon a konosé e problema; un mas ku otro pero e tabata e problema primordial.
E "set-up" latino-amerikano nunka a funshoná. Ultimo añanan direktiva a skohe pa e struktura di komishon, pa duna direktiva un man.
Esaki tambe a mustra sierto debilidat; e enkuesta ultimo a kritiká e tiki "feed-back" di e gruponan aki.
Awor nos ta buskando un struktura mas kompleho (complex), kaminda nos kier kombiná e struktura di sekshon i e sistema di personanan di kontakto na kada skol pa fasilitá un komunikashon mas efektivo.
Asina nos ta sigui buskando strukturanan pa un mihor organisashon interno.

Kontinua
entre
k

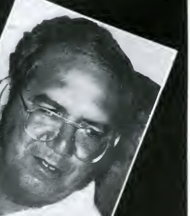
Madonna Stephens

Ralph R.

Akinan ta sigui e di dos parti di e miembro di e komishon pa asun tene ku Madonna Stephens i Ed informashon tokante e metanan kuadra di e di tres lustro di S kulminante den un konferensi enseñansa: e reto di añanan binidero.

shon di e
vista
u

i Eddy Croes

van Breet

entrevista ku Ralph van Breet — tonan edukashonal di Simar — a dy Croes. E biaha aki ta trata di prinsipal di Simar. Tur esaki den mar i APA ku lo haya su parti tokante e tema: "E kalidat di 80", ku lo tuma lugá na aprel

EC: Tur "set-up" mester di un inisió, i ora miembronan ta nota ku e ta funshoná bon, nan ta sigui kuné. Lastima ku e sistema latino-amerikano no a sigui.
Aki tabata presente e posibilidat pa yega na un struktura interno hopi profeshonal. Problema den esaki tabata ku e direktiva di e tempo ei, en bes di keda sikiera un mei aña despues di e instrukshon di e struktura, a baha den su totalidat. Esaki no a duna mucho kredibilidat enkuanto di e struktura aki.
Esun promé ku esaki, di region — si wak e taktikamente — por funshoná pero tin ku start ku un region só, pasobra ora kohe hende di un region só, e lasonan ta bira hopi estrecho.
Joop Jutten a skirbi na '73 kaba ku hende no ta bini reunion, pasobra ora nan sali foi e reunion nan ta puntra: "Kiko lo nos a pèrdè eigenlijk si nos no a presentá!? Mayan mi ta lesele tòg den "tussenvorm". Nan no ta haña ku nan ta partisipá bastante den e reunionnan aki. E lasonan regional lo halsa e partisipashon i podisé logra algo.
Un problema hopi grandi tambe ta ku bo mester hasi trabou di profeshonal i bo ta amateur i alabes direktiva ta demasiado chikito.
RvB: E enkuesta di 1977 a trese padilanti tòg ku mester tin un direktiva "full-time"!?
MS: Esaki lo ta bon, pero kende lo bo haña pa traha pa fls. 500 pa luna? Si gobierno koperá lo no ta mal idea. Pero manera e ta awor aki, bo ta pèrdè mucho.
EC: Nunka nos a traha riba e formashon di nos hendenan. Nos no a konsientisá "over de gehele linie". Ora un hende ta konsiente, e ta traha mihor na skol, i naturalmente miho sindikalista e TA.
SINEMBARGO, tòg por konta riba un 60 miembro fiho i esaki ta mes un bon ku kualkier otro sindikato, mes un bon hasta ku un sindikato manera "SITEK". Riba e 60 aki por konta "zonder meer".
RvB: Pero ké ubo di, manera nan ta bisa na Venezuela: "E generacion di relevo". No lubidá ku e grupo aki ta konsistí di hopi "old timers".
EC: Berdaderamente: hopi di nan ta "old-timers".
RvB: Bosonan tin idea di traha riba esaki?
MS: Sigur ku si; pero mira manera awor aki a surgi e asuntonan di "inlevering" i indexering ets. i e ta gara tur bo tempo. Bo no ta sobra tempo pa paga atenshon debidamente na e sugestionnan di bo reunion general. Tambe lo nos a pone mas atenshon riba nos struktura interno.
Awor aki bo ta hañabo forsá di hinka hopi tempo den e asuntonan aki. Si tabatin tin algun enkargá ku e problema di indole interno, e ora ei tòg lo por, pero awor tur hende ta hinká den tur kos, bo ta mucho "split-up" ku tanto asuntonan urgente.
EC: Pesei e struktura di sekretariadonan lo tabata ideal den e situashon aki. Den e kaso aki un sekretariado lo a haña e enkargo pa "zorg" pa lokual a sali foi reunion general. E lo no wòri pa "indexering", esaki lo tabata na enkargo di sekretariadonan pa posishon hurídiko.
MS: Esei mi ta bisa enkuanto di formashon di miembro di direktiva. Awor direktiva ta sintá ku mayoría de hende nobo, ful den nan "inwerk-periode", e énfasis ta kai awor riba asuntonan di posishon hurídiko. Aki nan ta háñando un formashon rapido pero hopi otro kos mester keda atras den nan formashon.
MS: I ta nèt un "set-up" tin mester, kaminda un miembro nobo di direktiva por haña un preparashon efektivo pa "handle" un tarea riba su mes.
E solushon no ta algo fasil!!!
EC: Si bo wak rònt di nos i tuma e gruponan di '72 bai dilanti, kasi no ta mira nan aktivo den sindikato.
MS: Sí tin un grupito di nan ku ta motivá di nan mes.

RvB: SIMAR ta un sindikato di maestro i frekuentemente ta tende yen di historia over di e interés ku nan tin pa nan trabou, pa nan sindikato ets. ets.
Pero kon SIMAR ta wak e papel di un maestro tanto komo dunadó di lès komo tambe su papel den komunidat en general?
MS: E dos ròlnan aki ta hopi relashoná ku →

Korekshon

Komo ku un anterior miembro di direktiva di VLA a hala nos atenshon ariba un omishon basta grave den e relato di e historia di VLA/SIMAR, manera ku esaki a sali publiká den Skol i Komunidat di yanüari 1984, den e entrevista di Ralph van Breet ku Madonna Stephens i Eddy Croes, nos kier koregí tal omishon:
Den e entrevista tin pará, ku ora ku e direktiva ku Eddy Croes komo presidente a baha "no tabata tin hende pa tuma over mes ora i a sigui ku un "driemanschp", ku despues a wòrdo remplasá pa un presidente, ku tabata Frank Zaandam, ku a bin ku un direktiva nobo".
Echo ta, ku ora ku e direktiva ku Eddy Croes komo presidente a baha, a bin un direktiva nobo ku Buchi Herrera komo presidente. Bòu di e direktiva aki VLA a welga pa e asuntonan ("issues") di ortografía i "inspraak" (e welga di 1975) i ta despues ku e direktiva ku Buchi Herrera komo presidente a baha a bin ku e "driemanschap" ya menshoná.
Pa loke ta toka e asuntonan pa kua VLA a welga na 1975, lo siguiente: ta bon konosí ku a base di e karta di 24 febrüari 1976)No. 9397c/JAZ) di e Minister di Enseñansa, Teritorio Insular di Aruba a bin ku su propio ortografía, publiká den A.B. 1977, No. 1, i tambe ta konosí, ku despues ku a firma e asina yamá "protocol Regering/VLC-VLA" di 18 Mart 1975, a lanta un komishon bòu di presidensia di J.A. Abraham, i despues F.B. Tromp, pa sigui elaborá ariba e asunto di "inspraak" manera a keda kumbiní den e protokòl, resultando e.o. den kreashon di un "Onderwijscommissie Nederlandse Antillen" (P.B. 1981, No. 318).

M. Stephens i E. Croes...

otro. Ta dependé tambe di kón bo ta wak bo trabou. Tin un grupo di maestro ku ta wak nan mes komo dunadó di lès só. Nos di SIMAR ta wak e tarea di maestro mas bien komo EDUKADOR. Loke ta pasa den klas nos ta mira komo medionan pa yuda eduká nos hobennan.

Esaki tin komo konsekuensia ku bo mester tene kuenta ku kiko ta pasando den bo komunidat. Un maestro tin un tarea dòbel: e mester ta un profeshonal, sa su trabou debidamente i alabes e mester konosé e desaroyonan den su komunidat; pa konosé e efekto ku esaki por tin riba su alumnonan. Un maestro ku no ta konsiente di esaki, no por guíanan, prepará nan pa bira miembronan responsabel di e komunidat aki. Por ta ku e manera aki di pensa ta hopi idealista pero no por wak e dos asuntonan aki los di otro.

RvB: Hopi biaha ta wordo bisá ku e idea ku SIMAR tin di nan miembronan no ta kuadra ku realidat. Pesei hopi bes nan ta wordo desapuntá ku hende no ta bai reunion, dia di estudio ets.

Awor a kaba di tene un enkuesta; e resultadonan aki ta kuadra ku e idea ku SIMAR tin di maestronan?

MS: Resultadonan di e enkuesta ta indiká ku mayoría di miembronan kier mas aktividatnan riba tereno di asuntonan di posishon huridiko, edukashonal i sosial. Esaki ta un indikashon ku nos ta riba un bon kaminda, pero tòg ta nota un diskrepansia entre e deseonan di miembro i e presensia mínimo di e mes un miembronan na e aktividatnan aki. Kiko tin ku hasi e ora ei? Mester komuniká na un manera mas efektivo kiko ta un maestro EDUKADOR. Komo edukador bo no por ta "eens" teorikamente i den praktika aktua otro!

EC: E enkuesta a saka algo en berdat. Ta straño en berdat ku e imagen ku nos ta propagá di idealista no ta kuadra ku e realidat di nos aktividadnan sindikal.

MS: Esaki no kier men ku e personanan aki ta di mala fé; mayoría ta traha manera nan por, manera nan a siña. Pero nan kier progresá pasobra nan sa ku nan no ta funshoná bon. Nos tur ta sinti e nesesidat di aktividatnan di mehoramento edukashonal.

Pero aki ta yega na e punto irashonal: pakiko no presenta anto; sindikato ta yuda asina leu ku e por.

Por ta ku e ousensia total di un pólisa koherente di nos outoridatnan edukativo ta fomentá e mentalidat di desinteres di parti di e maestronan. E ironía mas grandi ta ku nèt e maestro ku ta preokupá, ku ta mata kurpa pa yuda, ta haña problema i nèt esun ku ta bula pipa ta wordo rekompensá i protehá. Lógiko ku e mentalidat di "bula pipa" ta ganando mas i mas tereno bou di nos maestronan.

EC: Maestro ta ripará ku nada ta pasando. Si bo traha duro nada ta pasa; si bo "take it easy" tampoko nada ta pasa!! Si bo "loop de kantjes vanaf" tambe nada ta pasa!! Nada ta funshoná. No tin maneho. Organisashon na skol no ta sirbi. No tin un bista riba e totalidat.

RvB: Kon SIMAR ta hasi of por hasi pa drecha e situashon aki. Di un banda SIMAR tin su ideología, su "idealbeeld"; di otro banda e ta wak e realidat ku no ta kuadra 100% ku su ideal.

Awor kiko SIMAR ta hasi pa yega mas serka di su ideal aki?

MS: Apesar di nos limitashonnan di tempo i "mankracht" tòg nos ta purba di tene e interés i motivashon di nos miembronan lantá. Simplemente pa no bisa ku tur kos a kaba,, ku tur kos ta morto. Nos ta purba kapta i tene e interés di maestro di kleuter i skol primario door di organisá basta kos. Sobrá duna informashon di e tiki kosnan di importansia edukativo aktual.

PERO tanten ku no tin un koperashon estrecho entre instansianan ofisial i sindikato masha poko ta wordo lográ. Si instansianan ofisial di nan banda no apoyá, no tuma inisiativa, difisilmente un sindikato por logra algo. Bo ta limitá i bo kompetensianan ta riba otro tereno.

EC: E remarka aki ta di kardinal importansia, spesial mirando nos posishon di sindikato. Hopi kos mester wordo hasí; hopi kos konkreto. Pero e mihor kos ku nos por hasi ta mantené nos hendenan entusiasmá; pa nan no pèrdè speransa i konfiansa; yuda nan keda ku smak pa traha. Esei so nos por hasi, pasobra otro kosnan no ta posibel sin koperashon estrecho di e otro banda.

MS: Finalmente hende no ta bin mas; Nan ta bisa "what's the use". E kos aki ta kos los-los. E no tin sintí. Nos a wak e mentalidat aki bira realidat.

RvB: Nos tin hopi aña papiando di kon pa motivá maestro; hasta a wordo papiá di kursonan di motivashon. Te hasta a wordo papiá -mi no sa den kua seno eksakto- di por hasi uso di bürónan ku ta organisá e klase di kursonan, manera esun di Drs. Harold Arends.

MS: Ami no ta kere den e kosnan aki; e miho motivashon ta pa hende wak ku nan no ta traha por nada. Mester bin un maneho di ariba; un plan total i hende ku ta traha pa konkretisá esaki. Fuera di esaki, wak ku kos ta pasando i ku nan ta parti di e aktividatnan; ku nan ta partisipá! I si wak ku esaki tambe ta fayá, mester bini ku esfuersonan konkreto di motivashon. Esaki naturalmente den un kuadra total, no kos isolá di otro.

EC: Ora di diskutí, hopi palabra ta kai; hasta palabra manera motivashon. SIMAR sinembargo nunka a pensa den direkshon di kursonan ofisial den estilo di e "psychologisch adviesbureau". ●

grawata

Vraag: Wat zijn grondrechten?
Antwoord: Dat zijn rechten om de grond in te stampen!

*

Enkuesta a mustra ku e emisora miho di ARUBA ta...... 286.

*

Riba 1 di yanüari 1986 e muhé rubiano ta bai bek pa *su* "Status Aparte"...

*

U bent van het vrouwelijk geslacht? U voelt zich nu 's ochtends wat misselijk? U zat een week of vijf, zes geleden zonder stroom? Dachten we al...

*

Mededeling van onze Leider:
"Als de financiële situatie het zou hebben toegelaten, zou het Eilandgebied aan alle vrouwen die negen maanden na de stroomkrisis bevallen een complete baby-uitzet hebben gegeven!"

*

Mededeling van onze Leider:
"Als de financiële situatie het zou hebben toegelaten, zou Hypolito Tromp een viermaal zo grote gratifikatie hebben gekregen!"

*

Misschien zou Boysie Croes met zijn 'tumba's' in Arabië of Oostenrijk een kans maken?

*

Awor te asta nos amigo Arturo Oduber a bira un politiko komun i koriente: e tambe ta koroná reinanan di karnaval.

*

Die package-boiler gaat dus niet door, maar whatabout een 'package-B.C.'? (Wel eentje voor de korte, middellange én lange termijn a.u.b.)...

*

Ironía sindikal: "Pakiko eigenlijk Simar ta wòri asina tanto ku e 'Bedrijfsgeneeskundige Dienst'? Di dr. Trimp mi ta haña hopi mas i tambe hopi mas fasil A.O. ku di mi dokter di kas mes."

*

Señal positivo:
Delaster tempo Betico ta dediká su 'programanan di Independensia' pa kontradesi tur e kritika ku e i su partido a haña durante e simannan ku a pasa. Tabatin un tempo ku e no tabata wòri mes ku ne...

*

Was Manchi Engelbrecht nou maar gewoon bij de Simar gebleven. Daar namen ze 't hem niet zo kwalijk als hij eens vergat de presentielijst te tekenen.

*

Ontmoedigend teken:
Nog meer oudjes gaan nu MEP stemmen, omdat die partij hen in januari een week lang onvergetelijke herinneringen aan 1930 bezorgde...

*

Prekupá ku nan imagen, e diputadonan no a usa generador tempo di e black-out; pero nos ta sigur sí ku e krisis tòg a GENERA boshi PLAKA pa nan...

PvdA - S.I. - MEP: EEN MONSTERVERBOND?

Enkele kanttekeningen

Ergens in ons interview stelt mevrouw Jabaaij dat partijen die ongeveer dezelfde ideologie hebben en in vergelijkbare (kapitalistische) samenlevingen opereren, ook min of meer hetzelfde partijprogramma, dezelfde opvattingen t.a.v. bepaalde kwesties dienen te hebben. Als dat niet 't geval zou zijn, begrijpt ze niet dat bepaalde partijen onder de paraplu van de S.I. thuis kunnen horen. De redaktie van S&K heeft dat ook nooit zo goed begrepen . . .

De trouwe lezer zal zich herinneren dat we in S&K no. 3 van 1981 een artikel publiceerden, dat zich bezighield met de vraag hoe 't de MEP gelukt was lid te worden van de Socialistische Internationale.
We vroegen ons af hoe een partij die (toen al) zich zo duidelijk anti-demokratisch en anti-sociaal gedroeg, zowel binnen haar eigen struktuur, als — wat erger is — in haar beleid op eilandelijk niveau, 't kon klaarspelen bepaalde internationaal gerespecteerde partijen voor haar karretje te spannen en hen zover te krijgen dat ze dit lidmaatschap steunden. We hebben op die vraag in het betreffende artikel reeds gedeeltelijk geantwoord middels de publikatie van vertrouwelijke brieven van de MEP aan de PvdA en de S.I.
Het was echter bekend dat de PvdA in de periode ervóór niet zo te vinden was voor de steun aan de MEP in deze zaak. (Betico was zich hiervan bewust en gaf daarop zijn pupillen (de partijraad) de pocket 'Het moeilijke socialisme' van André Gorz als huiswerk mee, opdat zij bij een eventuele 'screening' niet helemaal met de mond vol tanden zouden staan en zich hier en daar een socialistische vakterm zouden kunnen laten ontvallen...).
Plotseling echter draaide zij (de PvdA) 180° om en zorgde ervoor dat de MEP in 1980 in Madrid als consultatief lid werd toegelaten tot de gelederen van de S.I.
De argumentatie voor deze abrupte wending is nooit gegeven. Als rechtgeaarde 'journalisten' echter, vonden wij dat deze té belangrijk was om in de doofpot te houden en wij schreven de 'gerespecteerde' PvdA aan, om ons opheldering te geven. U moet weten, dat de PvdA in Nederland bekend staat als een zeer 'open' partij; bepaalde journalisten worden bijvoorbeeld toegelaten tot partijbestuursvergaderingen, uit de notulen van dergelijke vergaderingen wordt herhaaldelijk in Nederlandse kranten geciteerd. Wij verwachtten dus zeker een antwoord op onze brief te ontvangen.
Die verwachtingen waren helaas te hoog gespannen: noch op die brief (12/02/81), noch op de volgende (07/04/81), nóch op de laatste (17/08/81) hebben we ooit enige reactie ontvangen. Of nee, we liegen een beetje: op de eerste brief kwam wél een reactie. Niet van de geadresseerde weliswaar, maar van het 'lijdend voorwerp', de heer G. F. Croes . . . Hij vroeg ons — twee dagen nadat hij van een bezoek aan Nederland was teruggekeerd, en nogal zenuwachtig vonden wij — waarom we die vraag in godsnaam aan de PvdA hadden gesteld; ***hij*** *zou ons daar toch ook wel op hebben kunnen antwoorden . . .*
Toen onze correspondent in Nederland het bestuur van de PvdA opbelde omtrent deze vraag, werd hem te verstaan gegeven dat het geen zaak was om telefonisch te bespreken en dat de redaktie alle gelegenheid zou krijgen om een PvdA-vertegenwoordiger te spreken op het MEP-S.I.-congres van maart 1981. ***Wij*** *waren present, de PvdA echter niet.*
Toen een maand of twee later Maarten van Traa, de internationaal sekretaris van de PvdA, tot wie onze brieven gericht waren, een werkbezoek van 4 dagen aan Aruba bracht, werd dit pas bekend gemaakt door de AVD toen hij al lang en breed weer vertrokken was . . .
Wij hebben niet zoveel aanwijzingen nodig om te ruiken wanneer er ergens 'iets stinkt', dus is dit voor ons een overduidelijke zaak.
Hoewel 't nu toch al te laat is en dit S.I.-lidmaatschap de MEP ondertussen bepaald geen windeieren heeft gelegd, kunnen we het toch niet laten deze kwestie bij gelegenheid weer aan PvdA-vertegenwoordigers voor te leggen (of: onder de neus te wrijven, zo u wilt).
Toen we haar ernaar vroegen in juli vorig jaar, was mevrouw Jabaaij zichtbaar verlegen met deze vraag: "Tja, kijk, ik weet er ook niet 't fijne van, want dit is een zaak van het partijbestuur, maar ik vind dat jullie tenminste antwoord hadden moeten krijgen. Ik zal 't nog eens vragen aan de internationaal sekretaris. De S.I. moet je zien als een paraplu, waaronder partijen die ongeveer dezelfde opvattingen hebben en die ook in praktijk brengen, een plaatsje kunnen vinden. Maar ja, als u nou vraagt of er onderzocht is of de MEP werkelijk aan bepaalde voorwaarden voldoet . . .' tja, kijk, de S.I. is natuurlijk ook geen organisatie waarbij mekaars nieren geproefd worden, dat is dus niet de bedoeling . . . Ik denk dat bij ons toch wel gauw de angst ontstaat, dat we tussen de partijen geplaatst worden".
In januari 1984, toen we nog eens informeerden naar de verhouding PvdA-S.I.-MEP, was haar antwoord iets genuanceerder. (In juli a.s. komt ze terug; zou dan de échte aap uit de mouw komen? Driemaal is scheepsrecht . . .).
Jabaaij: "Ja . . ., já, dat is niet eenvoudig uit te leggen. Laat ik beginnen met te zeggen dat de S.I. een paraplu is waar ontzettend veel onder kan . . . Zowel de MAN als de MEP, de twee grootste partijen van de twee grootste eilanden, zijn consultatief lid geworden. Maar bij de MEP is dat niet zonder eh . . . kleerscheuren gegaan. Daar is heel veel gedoe over geweest, heb ik begrepen. Waarom is het dan toch gebeurd? Ik denk uit de hoop en de verwachting dat 't met elkaar praten over de demokratie ook zeer bevruchtend kan werken. Je gaat uit van programma's die op papier staan, maar god, daar kan je natuurlijk van alles inzetten . . . 't Zou wel eens zo kunnen zijn, dat 't feit dat de MEP nu nog wél onder die paraplu zit, voor ons aanleiding is om te zeggen: 'Dat is goed, dat je daaronder zit, maar dat betekent dus wel dat er aan een aantal demokratische voorwaarden dient te worden voldaan'. Jullie zullen over die voorwaarden hopelijk nog wel iets horen, wanneer onze Antillenbegroting in februari wordt behandeld. Ik kan daar nu nog weinig over zeggen. Maar in elk geval: wij denken dus dat we, zolang we een dialoog hebben, ook invloed kunnen uitoefenen, omdat een grote partij ervoor zal waken, dat zij zich geen kritiek op haar nek haalt. Wij denken dat de MEP gevoelig voor die kritiek zal blijken te zijn".

We wachten maar af . . .

IS DEMOKRATIE

In januari werden de Nederlandse Antillen weer eens 'verblijd' met een visite van een delegatie van de Eerste en Tweede Kamer der Staten Generaal van het Koninkrijk der Nederlanden. Het doel van een dergelijk bezoek is, officieel, om de verstandhouding, het contact tussen de parlementen van de beide koninkrijksdelen te bevorderen. Aan zulke contacten op regeringsniveau ontbreekt het niet, maar de volksvertegenwoordigers zelf hebben kennelijk weinig kans elkaar te ontmoeten om wederzijdse problemen en ervaringen te bespreken. Daarnaast geeft zo'n bezoek de gelegenheid aan de parlementariërs om rechtstreeks contact te hebben met de bevolking, en meer in het bijzonder met bepaalde buitenparlementaire groeperingen, zoals de handel, sociale groeperingen en de vakbonden.

Dit laatstgenoemde contact wordt voornamelijk bereikt via de z.g. hoorzittingen die georganiseerd worden. Ook dit jaar is er zo'n hoorzitting geweest (waar o.a. de groep 'Diario', 'Famia Planea' en de handel gebruik van hebben gemaakt), maar de vakbonden (in elk geval de Simar) waren er dit keer niet. Dit feit wekte nogal verwondering bij de afgevaardigden van de PvdA en er is toen, ondanks het drukbezette programma, op de valreep nog een ontmoeting met het bestuur en enkele medewerkers van de Simar gearrangeerd. Mevrouw Wijnie Jabaaij (met wie wij ook in juli '83 reeds een gesprek hadden, waarvan, door verschillende omstandigheden, tot nu toe niets is gepubliceerd) was de enige die zich even vrij kon maken voor deze ontmoeting.

WIJNIE JABAAIJ

Enige notities n.a.v. het bezoek van de Nederlandse parlementariërs, en een interview met Wijnie Jabaaij over de demokratie op Aruba

TE IMPORTEREN?

Het blijft een moeilijke zaak voor ons om de juiste houding tegenover dit soort contacten te bepalen. Enerzijds zien we de positieve aspecten: je krijgt de gelegenheid om de Nederlanders eens iets anders te laten horen dan de 'mooie praatjes' waarmee onze Antilliaanse volksvertegenwoordigers hun proberen te vermaken. Want hoewel vele van hun in hun 'praktijk' in Nederland geen haar beter zullen zijn, hebben we toch wel de indruk dat men z'n Antilliaanse collegae niet voor de volle 100% vertrouwt. Ten tweede blijft het natuurlijk een glashard feit voorlopig, dat deze mensen in het Nederlandse parlement moeten oordelen en beslissingen helpen nemen t.a.v. zaken die ons op de Antillen direkt raken (ontwikkelingshulp, staatkundige struktuur, defensie, e.d.). Het is daarom in ons eigen belang dat ze zo goed en zo breed mogelijk geïnformeerd worden. Ten derde is er — hoewel dit buiten het officiële kader van het bezoek valt — ook contact op het niveau van politieke partijen. De meerderheidspartij op Aruba bijvoorbeeld onderhoudt, via de Socialistische Internationale, vrij nauwe contacten met de Nederlandse Partij van de Arbeid. Ook in dit verband zouden wij (theoretisch althans; zie kader over PvdA-S.I.-MEP) informatie kunnen verschaffen of verkrijgen, die van belang zou kunnen zijn voor de politieke situatie hier.

De tegenstanders van een ontmoeting van de Antilliaanse vakbonden met de Nederlandse parlementariërs wijzen er terecht op, dat wij bij deze mensen niets te zoeken hebben. Wij zijn op weg naar zelfstandigheid en dienen juist de banden die er nog zijn de voormalige koloniale overheerser zo snel mogelijk te verbreken. Elk contact met deze mensen zal deze ontwikkeling afremmen en een bewuste vakbond mag daar niet aan meedoen. Bovendien, zeggen andere sceptici: "Wat is het nut? We verwachten en willen toch niet, dat, nadat we met het Nederlandse Parlement hebben gesproken, de zaken die volgens ons fout zijn hier, of fout zullen gaan, vanuit het moederland 'eventjes geregeld' zullen worden? Dan gaan we 30 jaar terug in onze ontwikkeling! Als we het een en ander aan de kaak willen stellen en verbetering willen brengen, zullen we dat hier zelf moeten doen; via ónze volksvertegenwoordigers of desnoods met buitenparlementaire akties, maar niet via het parlement van het moederland. Want die heeft al veel te lang de zaakjes voor ons "geregeld" en dát is juist een van de voornaamste oorzaken van de ellende . . ."

Voor beide meningen valt iets te zeggen en of ook in dit geval de 'waarheid' in het midden ligt, durven we nog niet te zeggen. De redaktie van S&K heeft — hoewel zij daar in het algemeen niet om bekend staat — t.a.v. deze zaak ook een enigszins ambivalente houding. In dit licht bezien moet u dit artikel dan ook lezen. (Ingezonden stukken, waarin de lezers/leden van de Simar hun visie over deze kwestie kenbaar maken, zijn, als vanouds, var harte welkom).

"Met het partijprogramma in de hand . . ."

"De Partij van de Arbeid," zegt mevrouw Jabaay, "is een sociaal-demokratische partij en stelt als voorwaarde in haar beleid, dat er een goede relatie moet zijn tussen haar en de vakbonden." Het kostte ons daarom niet zoveel moeite om haar te bewegen tot een interview met S&K, toen zij vorig jaar een deel van haar vakantie op Aruba doorbracht. In het navolgende vraaggesprek zijn ook uitspraken opgenomen die zij deed tijdens de →

bespreking met de Simar in januari van dit jaar.

Mevrouw Jabaaij wordt in Nederland vaak betiteld als een 'Antillengek'. Ze zit uiteraard in de vaste Kamercommissie voor Antilliaanse zaken, maar daarnaast legt ze een persoonlijke, bijzondere belangstelling voor de Antillen aan de dag. Vanuit welke visie doet ze dat?

Wijnie Jabaaij: "Nou, gewoon met 't partijprogramma in de hand. Dat programma zegt dat wij vóór de herverdeling van kennis, macht, arbeid en inkomen zijn. De Antillen zijn een deel van ons Koninkrijk, hebben weliswaar een autonoom bestuur, maar er gaat per jaar een paar honderd miljoen ontwikkelingshulp naartoe. En die hulp moet voldoen aan een aantal voorwaarden; die moet dus terechtkomen bij de mensen die achter aan de rij staan. Drie á vier jaar terug zag ik dat dat niet 't geval was en ik heb dat nu (juli '83) weer gezien.

Tegelijkertijd vind ik 't heel belangrijk dat ik meehelp aan het bewustwordingsproces en 't laten wortelen van de politieke partijen in de samenleving. De demokratie in Nederland is niet zo gemakkelijk omver te blazen, maar daar hebben we ook járen over gedaan. Ik denk dat 't op een handjevol eilanden met 250.000 mensen mogelijk moet zijn om via het politiek systeem, aangepast aan de situatie hier, een goed florerende demokratie te hebben. Alle voorwaarden zijn aanwezig. In Nederland is het bijvoorbeeld ondenkbaar dat je een niet serieus genomen oppositie hebt! Oppositie heb je nodig! Als iedereen steeds maar roept 'Wat doe je 't goed!', dan sta je stil, en demokratie is voortdurend in beweging".

"Bent u niet bang dat u vaak in uw bemoeienissen met de Antillen te bevoogdend, te koloniaal bezig bent?"

Wijnie Jabaaij: "Ja, dat is mij vaak verweten. Toen ik bijvoorbeeld bezig was met die affaire van het St. Elisabeth-hospitaal is mij verweten dat ik mij koloniaal zou gedragen. Al zóu ik . . ., want als je ziet dat er een cadeautje geschonken gaat worden dat de mensen als een steen om de nek gaat hangen, wat gevolgen heeft voor de arme curacaoënaar, die toch moet zorgen dat het geld via de eilandskas elk jaar op tafel komt (de exploitatiekosten), dan ben je niet koloniáál bezig, dan ben je gewoon een kritisch volksvertegenwoordiger! Kijk, het partijprogramma, de opvattingen van een socialist binnen een kapitalistische samenleving, zoals Nederland, zijn niet wezenlijk anders dan ze hier zouden moeten zijn. Anders begrijp ik niet dat partijen onder dezelfde paraplu van de Socialistische Internationale thuis horen . . ."

"Geen gezonde zaak . . ."

"Ziet u, zoals enkele groepen hier, waaronder vooral de vakbonden, ook gevaren voor het voortbestaan van de demokratie op Aruba, nu en na 1986?"

Jabaaij: "Dat gevaar is er altijd natuurlijk, als de partijen niet wortelen in de samenleving, als je de minderheid niet de ruimte geeft en niet vraagt naar z'n opvattingen, dan ga je glijden. Als je twijfelt aan het oordeel van de onafhankelijke rechter, gaat de demokratie — naar mijn opvatting — glijden, dan moet je bijsturen. En ik denk, dat wij aan de aan ons gelieerde partijen zeker in gesprekken zullen laten merken, dat de vrijheid van meningsuiting en 't beschermen van de privacy bijvoorbeeld, zaken zijn die prioriteit hebben en dat we daar niet van afwijken. Dat zeg ik zelf hier ook tegen mensen van de MEP.

Na '86 zie ik wat dit betreft geen wezenlijke verandering. Als u zegt na '96; ja, ik kan zover niet kijken, wat er dan aan de hand is, maar 't blijft voor een socialist overeind staan, dat de situatie voor de MEP onderaan is, bij Jan Modaal, of Tico Modaal beter gezegd, en ook bij Tico dááronder, want dat zijn er bij jullie ook nog heel wat. Voor dié mensen moet de situatie verbeterd worden, daar moet men zich op richten. En, zoals ik vaak hoor de laatste dagen, dat de MEP geen oppositie kan velen . . . ik — en je moet 't in je artikel zetten hoor! Letterlijk! — ik kán mij niet voorstellen dat de MEP niet zelf er baat bij heeft, dat er oppositie bestaat, er een andere partij is. Iemand die zich binnen

de S.I. bevindt, wenst nooit de enige te zijn die de dienst uitmaakt. Dat kán niet! Ik houd de MEP er aan, dat dat in een sociaaldemokratie geen gezonde zaak is, dat je de dienst in je eentje uitmaakt!"

"We krijgen vaak de indruk, dat men wel oppositie wil, maar alleen om er zich tegen af te kunnen zetten, om er tegen te kunnen schoppen . . ."

Jabaaij: "Dan dient ú dat te bestrijden! Op het eiland zijn toch nog genoeg jonge kritische mensen bij elkaar? 't Moet mogelijk zijn dat u daar tegen vecht. Dat gevecht kan ik niet voor u leveren, dat moet u zelf doen! Je moet 't durven, uit naam van de Demokratie moet je vechten. En als er stenen door de ruiten worden gegooid en als er over en weer — want 't gebeurt ook wel eens 'weer' — dingen zo onvoorstelbaar scherp tegenover elkaar komen te staan, dat persoonlijke levens daarbij in 't geding komen . . . ja, dan moet dat bespreekbaar worden gemaakt. De open discussie is de beste manier om in de demokratie een waarborg te zijn dat mensen er in geloven. Als niemand er hier meer in gelooft, dan moet je maar vechten, tegen de stroom in . . ."

"Wat krijgen we nou?"

In januari jl., toen het onderwerp 'demokratie' weer ter sprake kwam, bleek Wijnie Jabaaij wat meer begrip te hebben gekregen voor onze bezorgdheid:

"In de Eilandsraadvergadering met ons parlementariërs hebben wij heel duidelijk laten merken dat de manier waarop Nisbet van de PPA . . ., nou ja, wat moet je daar nou voor woord voor gebruiken? Ik bedoel: dit is ondenkbaar bij ons! Ik persoonlijk vind 't afschuwelijk dat die Centrumpartij er is in Nederland; ik ga ook niet naar de Koningin met hem, ik zál 't niet doen ook, al gaat m'n fractievoorzitter op z'n kop staan, maar in Nederland is 't ondenkbaar dat zo'n man zó gemolesteerd zou worden dat hij zijn werk niet zou kunnen doen! Nou zeg, neem me niet kwalijk; dan zou meneer Nisbet z'n werk hier niet mogen doen? Je kan de PPA niet vergelijken met die club in Nederland, maar als je gekozen bent, in een demokratie, dien je je werk te kunnen doen, punt uit! En minderheden zijn noodzakelijk om er voor te zorgen dat de meerderheid op 't goede spoor blijft zitten. Ik moet zeggen, dat jullie bij het klaagverhaal van Diario verschillende malen werden opgevoerd; jullie waren de luis in de pels van wat zij demokratie noemen. En ik denk dat 't nodig is dat jullie dat blijven. 't Gevoel dat ik van de zomer al had, is nu nog versterkt. Ik was 6 weken op Curacao; niets was geregeld, ik moest alles zelf uitzoeken, maar er wás demokratie. Ik was ook enkele weken op Aruba; alles werd tot in de details voor me geregeld, maar er was géén demokratie. Ik merkte dat mensen niet meer vrijuit met me durfden spreken over bepaalde dingen, terwijl ze dat vroeger wel deden."

't Voordeel van ons bezoek is ook, dat we met onze neus worden gedrukt op 't feit dat er bijvoorbeeld 26 departementen zijn met ik weet niet hoeveel ambtenaren, duizenden mensen in de TAV. God, denken wij dan, hoe krijg je dat allemaal op een goede manier op een rijtje. Daar zal je dan toch 't mes in moeten zetten. Ik zag bijvoorbeeld op de Eilandsbegroting tot mijn verbijstering een post staan van 61,5 miljoen 'overige exploitatiekosten'; nou, het is ondenkbaar dat zo'n begroting in een Nederlandse gemeenteraad zou worden goedgekeurd. Die raad zou op z'n achterste benen staan!

Ik denk dat, als je praat over de mentale voorbereiding voor de onafhankelijkheid, en je ziet dat dat absoluut niet gebeurt, dat men alleen maar denkt aan bergen papieren en er komt weer een dure, hooggekwalificeerde ambtenaar uit Nederland met 6 titels, die niet op de schaal van Aruba kan denken, maar wel een heel mooi rapport schrijft waar Betico dan weer uit kan citeren . . . Als al die bergen papieren klaar zijn, al die structuren op papier, zijn in principe de besluiten van de RTC uitgevoerd. Daar zijn jullie terecht bevreesd over. Ik heb wel 't vermoeden dat dit bij de hele delegatie duidelijk is overgekomen en dat wij, terug in Nederland, 't daar nog eens over zullen hebben. Maar toch blijf ik het jammer vinden dat we de vakbonden niet zagen op de hoorzitting; de volgende keer moeten jullie die gelegenheid beslist niet voorbij laten gaan. Het algemeen gevoelen van vakbonden — die toch, potverdorie, hun werk moeten kunnen doen in een demokratie, wat krijgen we nou . . . — dat er een zeer negatieve ontwikkeling is en dat men daar zeer bezorgd over is, dat kun je dan voor 't voetlicht brengen." ●

Selekshon di bokabulario den enseñansa di i idiomanan stranhero

Un parti di nos, komo maestro(a) di idioma(nan) stranhero, tin di aber ku siñamento di bokabulario. Den e bukinan di skol nos ta topa listanan (algun biaha masha largo!) di palabranan ku a wordo presentá den un teksto. E palabranan aki tabata e selekshon di e outornan di e bukinan, pero ta keda na nos pa disidi kiko pa hasi ku e listanan aki. Den algun kaso e desishon aki a bira un poko mas fasil, pasobra e bukinan mes a hasi un distinshon entre lokual un alumno mester sa produktivamente i reseptivamente. Aki nos no mester lubidá ku den mayoría di kaso e bukinan *no* a wordo trahá pa nos alumnonan antiano! Lokual un alumno hulandes mester por usa produktivamente no nesesariamente ta konta pa un alumno antiano. Esaki ta algo ku hopi di nos no ta tene kuenta kune, Nos ta kontento kaba si e buki ta hasi un distinshon entre bokabulario produktivo i reseptivo of si e ta duna un tradukshon den hulandes.

Puntra kualke maestro kiko e ta hasi ku e lista di palabranan den su buki i e ta duna bo un di e kontestanan aki:
1. "Mi ta laga e muchanan buska e signifikashon di e palabranan den un dikshonario di e mesun idioma;
2. Mi ta hasi un selekshon di e palabranan i mi ta laga e alumnonanan buska e signifikashon den un dikshonario di e mesun idioma;
3. Mi ta laga e alumnonan buska e tradukshon di e palabranan den hulandes;
4. Mi ta hasi un selekshon di e palabranan i mi ta laga e muchanan tradusí nan den hulandes;
5. Mi ta tradusí nan den papiamento te unda ku ta posibel."
Awor puntr'e pakiko e ta hasi e di tal manera i e por kontesta bo asina:
1. E alumnonan ta siña un idioma stranhero, pesei ta masha logiko ku nan tin ku buska e signifikashon di e palabranan den e mesun idioma.
2. Pa e alumnonan por komprondé mas mihó kiko e palabranan ta signifiká, mi ta duna e tradukshon den hulandes of papiamento.
3. Mi ta hasi un selekshon di e palabranan, pasobra mi ta haya ku e lista ta hopi largo i difisilmente e alumno por logra na kòrda tur e signifikashonnan di e palabranan.
4. Mi ta hasi un selekshon di e palabranan ku mi ta kere ku ta importante pa e alumnonan sa.
E lista di kontestanan por bira hopi mas largo si nos mester tene un enkuesta bou di nos maestronan di idioma stranhero riba e pregunta aki. Esakinan ta algun di e kontestanan ku nos a tende aki-aya. Tin maestronan ku konsientemente ta hasi un selekshon di bokabulario pa un of otro motibo. Tin otronan ku no ta hasi un selekshon pa falta di informashon of eksperensia, of dor di e pensamento eroneo ku tur loke un buki presentá mester wordo siguí "al pie de la letra".
Nos mester siña bokubulario den nos lès. E pregunta ta: Ki kriteria nos ta pone na e selekshon di e bokabulario ei?

Nos ta kuminsá di fasil pa difisil, esta di palabranan konkreto pa esunnan apstrakto, of di palabranan ku ta relshoná ku e idioma maternal pa esunnan menos relashoná, of di palabranan frekuente pa esunnan menos frekuente?
Den e artikulo aki nos kier a duna informashon tokante e topiko di selekshon di bokabulario.

Selekshon di un bokabulario basiko.
Siñamento di un idioma stranhero ta forsa nos pa hasi un selekshon di e material dor di e tempo limitá ku bo por dediká na e idioma. Di un total di ± 50.000 palabra, nos por duna di un banda un 500 à 1000 palabra ku siguramente mester wordo siñá i di otro banda un gran kantidat di palabra ku sin duda e alumno no mester siña. Pero tòg nos ta keda ku un 10 à 15 mil palabra ku opinionnan ta diferensiá riba. Komo ku un bokabulario di 500 à 1000 palabra ta mucho limitá pa yega na dominio di un idioma ku nos por konsiderá rasonabel, nos mester buska kriterianan a base di kua mas palabra por wordo selektá. E kriterianan mas importante ku ta wordo usá ora ta trata di selekshon di palabranan ta: "Valentie" (no tin un ekivalente den papiamento), frekuensia i eksperensia. Kon nan ta traha bo por lesa aki bou.

"Valentie"
E kriteria aki a bira spesialmente konosí dor di BASIC English (Ogden 1937; Richards 1943), un lista di palabranan ku tabata popular durante i despues di segunda guera mundial. A base di e kriteria aki bo ta selektá palabranan ku pa loke ta konserní e signifikashon por remplasa un gran kantidat di otro palabra, mientras ku e palabranan selektá no por wordo remplasá mas. Fuera di esei e lista mester kontene sufisiente palabra pa por permiti un persona di ekspresa su mes riba diferente topiko.
Komo ehèmpel nos por duna e palabra "enter" (drenta) ku ounke ku e ta wordo hopi usá, no ta aparese riba e lista pasobra e mesun signifikashon por wordo ekspresá dor di "go into" ku tambe por wordo usá pa otro asunto. Di e manera aki nan a logra di kompila un lista di 850 palabra, ku kual hopi teksto riba diferente tereno por a wordo skirbí di nobo.

Frekuensia
E kriteria aki a haya e fama di mas grandi i e ta forma e base di e tal listanan di frekuensia (frekwentielijsten). Listanan semehante ta wordo trahá dor di konta *kua* palabranan ta figurá *kuanto* biaha den un teksto i despues ta pone e palabranan riba orden di aparishon di mas hopi pa esun di mas tiki. Tambe e palabranan por aparese alfabetikamente ku nan total di biaha ku nan a aparese den un teksto.

Eksperensia
E kriteria aki sin duda ta wordo usá mas tanto. Uso di eksperensia komo manera di selekshon nos ta haya den un kandidat di variante.
E variante di mas konosí ta esun kaminda e maestro ora di lesa tekstonan ta determiná kua palabranan e alumnonan mester sa i kua nò. Te poko tempo pasá e variante aki tabata wordo usá komo e uniko manera di selekshon. Un variante riba esun menshoná aki riba ta un situashon kaminda mas persona a base di nan eksperensia komun ta determiná kua palabranan ta mas of menos importante. Resultado di esaki ta ku na skol hopi biaha bo ta topa tur sorto di lista di palabranan minimo ku un alumno mester sa.
Tambe e listanan di palabranan ku resientemente tabata wordo trahá i te ainda ta wordo trahá den kuadro di Konseho di Europa (Raad van Europa) pa e tal nivel minimo (drempelniveau, Van Ek 1975; Coste e.a. 1976) ta un ehèmpel di e variante.
Un otro variante ku a bira konosí bou di e nòmber di "disponibilité" (Gougenheim e.a. 1967) ta usa komo punto di salida e eksperensia di usadonan di idioma maternal. Nò e maestro, pero e usado di idioma maternal ta duna di konose kua palabranan e ta haya mas importante.
Un variante desaroyá na Hulanda pa Menting & Van Os (1976) ta esun di e enkuesta. Aki ta hasi uso di maestronan i usadonan di idioma maternal pa duna di konose kua palabranan si of nò mester wordo siñá. Pa e enkuesta a usa un dikshonario bastante ekstenso pasobra e tabatin e bentaha ku por a evitá ku sierto palabranan no lo wordo husgá.

Kombinashon di kriterianan
Kaminda ku ta eksistí hopi kriteria pa yega na un selekshon ku ta konkurí ku otro, lo ta probabel ku niun no ta sin problema i ku kad'un tin su bentaha i desbentahanan. Pa e motibo aki hopi hende ta hasi uso di un kombinashon di kriterianan ora di selekta palabranan.
Un di e ehèmpelnan mas konosí ta "Français Fondamental, parti 1" (Gougenheim 1967) unda palabranan a wordo selektá a base di frekuensia i eksperensia.
Un otro ehèmpel ta un kombinanshon di frekuensia i repartishon (spreiding).

Repartishon no ta eksisti komo kriteria riba su mes, pero ta sirbi pa chèk te ki punto palabranan ta aparese di un forma frekuente den situashonnan general of den situashonnan partikular.
Un delaster ehèmpel ta Savard/Richards (1970) unda frekuensia, repartishon, eksperensia i "valentie" ta wordo kombiná. Aki tambe e selekshon primario ta wordo determiná dor di frekuensia. ●

"Nos no ta dispuesto di hala garoshi pa ningun partido politiko . . ."

E di dos parti di e entrevista ku ANSELMO PONTILIUS, presidente di F.T.A.

Den e number di yanüari nos a bin ku un entrevista ku Anselmo Pontilius, presidente di F.T.A., e sindikato mas grandi na Aruba i na Antias. Den e number ei nos a trata e evaluashon di aña '83 pa ku sindikalismo. Tambe nos a papia tokante e futuro estatal di Aruba, esta e preparashonnan i e komunidat ku nos lo bai biba aden. E biaha aki nos lo bin mas riba e funshonamento di sindikatonan, tambe di F.T.A., i e tempo difisil ku nan ta pasando aden.

Despues di 1 di yanüary '86 nos ta kuminsa den un otro struktura, esta status aparte. Kon boso ta wak F.T.A. su funshonamento den e struktura nobo?

"No e funshonamento di F.T.A. só pero di tur e sindikatonan. Na e momentonan aki bo ta ripará ku no tin masha respèt pa opinion di sindikatonan i esei ta un di nos preokupashonnan. Sin duda nos ta kere ku F.T.A. ta sigui manera e ta. Sí tin mas konsientisashon di parti di e sindikatonan pa ku nan miembronan, realmente e sindikatonan por bai tin e forsa ku nan mester tin komo ùn di e pilarnan ku ta forma parti di e komunidat. Nos no ta mira e eksistensia di F.T.A. ni otro sindikato na peliger. Al kontrario, ta e momento aki sindikatonan mester demonstrá ku nan ta un pilar importante di e komunidat".

"Boso ta kere ku den e struktura nobo e strobamento di sindikalismo ta bira masha fasil?"

"Nos ta kere ku nos tin tempo aworaki, e dos proksimo añanan, pa mehorá esei, pasobra e kontaktonan di gobierno pa ku sindikatonan no ta bon. Nos ta kere ku si e sigui den e rumbo aki, kisas na '86 e por bira mas malo. Pero nos ta kere ku e sindikatonan konhuntamente ku nan miembronan ta disidi si esei ta bira miho si of no."

"Kiko esei kier men segun F.T.A.?"

"Esei kier men ku un biaha mas mester kuminsa informá e trahadornan kiko realmente ta un sindikato, un unidat di sidikatonan èts. Nos no ta kere den un unidat a base di lidernan so. Nos ta kere ku sindikatonan mester kuminsa ku programanan serio di informashon di kiko e komunidat lo bai biba aden. Pasobra na e momentonan aki, esnan ku ta yamá pa hasi'é no ta hasi'é (duna informashon). Ta pinta tur kos bunita lokual no ta e bèrdat. Na '86 ta bin kambionan asina drastiko ku, ... esaki ta un opinion personal, kisas na '86 nos por haya nos ku un kandidat di hende ku ta bandoná Aruba. Esaki na e momento ku nan ripará ku e situashon na →

Aruba no ta loke ku nan a kere ku e lo bai ta".

"Nos a tende esaki tambe di diferente otro gremio. Boso ta ripará esaki tambe den boso gremio, esta ku hendenan lo bandoná Aruba despues di '86?"

"Esaki ta un opinion personal. Nos no por bisa den nos seno. Komo dirigente bo ta sinti esei na e momento ku bo ta kana den komunidat i bo ta kombersá ku hende. Bo no ta sinti'é den e klase trahadó ku ta e klase mas abou, pero bo ta sinti'é sí di personanan ku ta prepará na un nivel medio i ku ta bisa bo: "Ami ta pensa di bai" i esaki ta masha peligroso pa un komunidat ku ta pensa di bai para ariba su mes, pasobra einan bo mester di tur hende pa desaroyá e pais."

"Nos kier a pasa pa e funshonamento interno di F.T.A.. Kon e interes di e miembronan ta pa aktividatnan organisá pa F.T.A.?"

"Nos por bisa ku ultimamente e ta kresiendo. Tres pa kuatro aña pasá un charla riba leinan laboral no tawata interesá e hendenan mashá. Bo ta ripará ku aworaki e komunidat mas i mas ta interesá pa charlanan, pasobra simplemente nan a kuminsá sinti preokupashon pa kosnan ku ta bai bin. Awor si bo organisá un charla riba leinan laboral of leinan eksistente ku ta defendé e klase trahadó, bo ta kuminsa haya poko interes. Pero e interes ei no ta sufisiente si pa un pais ku ta bai para riba su mes na '86."

"Kiko boso ta hasiendo pa stimula e interes ei?"

"F.T.A. ta un sentro di informashon i pa kasualidat nos a kaba di prepará un programa, kaminda lo tin e diferente kursonan, no solamente pa e delegadonan (shop-stewards), pero e ta habrí pa henter e komunidat. Ta kursonan ku lo dura varios siman. Nan lo ta anochi i na diferente lugar. E kursonan aki lo mustra e trahadó no solamente riba e derechonan, e leinan ku e tin, pero e futuro ku e lo bai biba aden posiblemente. Bueno, e programa no ta kla den su totalidat. Nos ta kere ku ta importante pa prepará e trahadónan pa un mihó futuro."

"F.T.A. ta un federashon di trahadónan na Aruba. Nos ta kere probablemente un di e poko bòntnan ku ta representá trahadónan di diferente gremio, komersio, hotel èts. Kon leu boso ta logra di ta un sindikato, den e sentido ku e trahadónan den komersio ta sinti nan mes solidario ku esnan den hotel, ku esnan di kontratista èts.? E komunikashon i solidaridat den boso bònt, kon boso ta eksperensi'é?"

"Nos a kuminsa ku e base kaminda e delegadonan ku ta representá e trahadornan den diferente gremio mas i mas ta wordo envolví hunto. Si anteriormente bo ta trahadó den banko bo ta sinti bo un trahadó elite, si bo ta trahadó den kasino bo ta sinti bo elite, ounke bo ta afiliá na e mesun sindikato. Awe nos ta mira ku esei ta kambiando drastikamente. Nos ta kere ku mester traha mas fuerte riba esei kaminda bo ta mustra e hendenan ku no ta importá e funshon ku bo tin pero kon ku bai bin bo ta trahadó. Esaki ta e parti unda bo ta trese e unidat mas serka nan. Pues ku nan ta preokupá tambe pa kosnan ku ta pasa rònt di nan. P.e. si mi ta trahando ku kontratista mi ta preokupá tambe kiko ta pasando den e hotelnan. Anteriormente tawatin un distansia hopi grandi entre e trahadónan di e diferente gremionan. Ya nos ta mira ku esei ta kibrando hopi, ku bo no ta sinti mucho e distinshon, pero esei no ta nifiká ku ela kaba kompletamente."

"Kon boso ta funshoná komo bònt aworaki?"

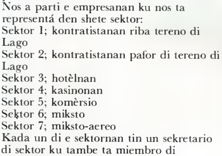

"Na e momento aki e direktiva ta konsistí pa su mayoría parti di dirigentenan hoben. Nos ta kere ku nos ta trahando riba un bon nivel i tur hende ta masha entusiasmá. Aworaki tin un presidente i un vise-presidente ku ta trahando "full-time", ku ta yuda bo enormemente. Antes tabata asina ku bo ta haya ún president só i demas trahadornan di ofisina. Aworaki nos tin tres kompañero den e ofisina aki ku ta den e direktiva diario. Esakinan ta kompañera Adelita Tromp ku ta fungi komo sekretaria ehekutivo i alabes un parti di direktiva, kompañero Franklin Krozendijk ku ta vise-presidente i mi persona ku ta presidente.

Nos a parti e empresanan ku nos ta representá den shete sektor:

Sektor 1; kontratistanan riba tereno di Lago
Sektor 2; kontratistanan pafor di tereno di Lago
Sektor 3; hotèlnan
Sektor 4; kasinonan
Sektor 5; komèrsio
Sektor 6; miksto
Sektor 7; miksto-aereo

Kada un di e sektornan tin un sekretario di sektor ku tambe ta miembro di direktiva. Si bo por a haya e hendenan aki traha pa mas hopi lo tawata mihó, pero debí na nan trabou nan no por bai dedika tur e tempo na sindikato."

ANSELMO PONTILIUS

"Den sierto bòntnan bo ta haya infiltrashon político ku ta stroba trabou di sindikato. Boso di F.T.A. konosé e problema aki?"

"Otro aña F.T.A. ta bai hasi 20 aña di eksistensia i semper F.T.A. komo sindikato tawata kritiko riba tur loke ta maneho di gobierno. Den mayoría di biaha e kritika tabata konstruktivo, pero bo ta haya ku esnan ku ta den gobierno na e momentonan ei lo trata di infiltrá pa habri e sindikato for di otro of ta strobá bo di traha. Nos por bisa ku na nivel di direktiva nos no ta sintiendo esei i den direktiva na e momentonan aki tur hende ta konsiente di e posishon ku nan tin. Ounke bo mester respetá tur hende nan opinion politiko, esta pa e kolor ku nan ta desea di ta. Meskos ta konta pa nos miembronan tambe. Si nan trata di infiltrá a base di nos delegadonan, ya mayoría di nos delegadonan (150) a haya hopi preparashon i konosé e weganan ei."

"E partido di gobierno di Aruba, pero tambe otronan ta purba usa sindikatonan pa metanan puramente partidista. Kon F.T.A. ta wak esei?"

"Di parti di F.T.A. nos a bisa semper ku spesialmente di parti di direktiva nos tin un opinion klá komo sindikato independiente di tur gremio i ku nos no ta dispuesto pa hala garoshi pa ningun partido politiko, ningun gobernante of ningun otro gremio."

"Kon ta pará ku posishon di F.T.A. pa ku e derecho di ekspreshon liber di opinion?"

"Wèl, di parti di F.T.A. nos por bisa ku te ainda nos tin un programa di radio tur diadomingo i un programa di televishon tur luna. Nos por bisa sí ku anteriormente nos èks-dirigentenan a wordo menasá na momento ku nan tawata ekspresá nan opinion libremente. Te aworaki nos no a sinti'é pero nos no ta ekskluí e posibilidat den e situashon politiko ku tin aktualmente na Aruba, ku nan lo purba fórmanan di stòp nos di opiná.

Aki na Aruba un gran parti di komunidat hopi biaha ta skohe di keda keto. Esei ta e temor ku nos tin, esta ku silensiosamente ta purba di trapa ariba e derecho fundamental ei di kada siudadano of kada ser humano di ekspresá su opinion libremente. Di parti di F.T.A. nos por bisa ku nos no ta spera esaki, ounke ku nos tin e temor sí ku lo por purba di un forma of otro pa stòp e sindikato di ta kritiko. Nos ta kere ku esaki lo bira algo bastante difisil sí pa esnan ku lo trata di hasi esei." ●

INTAG INC.

Bezoek onze uitgebreide SANITAIR SHOW aan de Arendstraat 105.

Wij hebben in voorraad sanitair **ROYAL SPHINX** en **BOCH** uit Europa.

*

"Iets waar u elke dag op zit, moet goed zijn en mag gerust mooi zijn".

*

- *Moderne kleuren
- *Storingvrije werking
- *Waterbesparend (25%)

Wij leveren verder

- * ASBEST GOLFPLATEN ETERNIT
- * ALUMINIUM GOLFPLATEN
- * ZINKEN GOLFPLATEN
- * RUBBERROID DAKBEDEKKING
- * HOUTEN DEUREN
- * VLOER- EN WANDTEGELS
- * KEUKENAANRECHTEN
- * AFRASTERINGSGAAS
- * BISON LIJMEN OOK VOOR HANDENARBEID

*

10% KORTING VOOR KONTANT

Amigoe

de krant voor èlke dag

de krant die wat te vertellen heeft...

bel 24333 voor een abonnement

AVT

ANTILLANA DE VIAJES Y TURISMO s.r.l.

Hebt u reisplannen?

DAN BENT U BIJ ONS AAN HET GOEDE ADRES!

Ons personeel, met jarenlange ervaring, staat voor U klaar om aan al uw wensen tegemoet te komen.

Ons adres is: ANTILLANA DE VIAJES Y TURISMO ARUBA N.V.
L. G. SMITH BOULEVARD 112-A, gebouw Carib Motors
TELEFOON 24863 en 23761
ORANJESTAD, ARUBA, N.A.

Optica Aruba

pa bo bril

Whirlpool

Distributor:

HAGEMEYER (ARUBA) N.V.

Fergusonstr. 114
Tel. 21617

FATUM

De Nederlanden van 1845

Curaçao, Pietermaai 19,
Tel. 611166, Postbus 226.
Aruba, Nassaustraat 103,
Tel. 24888, Postbus 510.
St. Maarten, Emmaplein,
Tel. 2248, Postbus 201

Sigur, pa un i tur!

Nationale-Nederlanden

